

Tweede Voortgangsrapportage 2025

Versie: RAAD

Inhoudsopgave

1 Voorwoord	3
2 Leeswijzer en samenvatting	5
2.1 Leeswijzer	5
2.2 Samenvatting	5
3 Beleidsrealisatie begroting 2025	7
3.1 Bestuur en dienstverlening	8
3.1.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	9
3.1.2 Doelenbomen	10
3.1.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	12
3.1.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	12
3.2 Veiligheid	14
3.2.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	15
3.2.2 Doelenbomen	17
3.2.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	18
3.2.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	18
3.3 Economie	20
3.3.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	21
3.3.2 Doelenbomen	25
3.3.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	26
3.3.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	26
3.4 Mobiliteit	28
3.4.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	29
3.4.2 Doelenbomen	32
3.4.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	34
3.4.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	34
3.5 Omgevingskwaliteit	36
3.5.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	37
3.5.2 Doelenbomen	40
3.5.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	42
3.5.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	42
3.6 Stedelijke ontwikkeling	44
3.6.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	45
3.6.2 Doelenbomen	47
3.6.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	51
3.6.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	51
3.7 Jeugd en onderwijs	52
3.7.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	53
3.7.2 Doelenbomen	57
3.7.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	58
3.7.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	59
3.8 Cultuur, sport en recreatie	60
3.8.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	61
3.8.2 Doelenbomen	63
3.8.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	66
3.8.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	66
3.9 Maatschappelijke ondersteuning	68
3.9.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	69
3.9.2 Doelenbomen	72
3.9.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	73
3.9.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	73
3.10 Werk en inkomen	74
3.10.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	75
3.10.2 Doelenbomen	78
3.10.3 Financiële afwijkingen begroting 2025	79
3.10.4 Toelichtingen afwijking begroting 2025	79
3.11 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien	80
3.11.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage	80

3.11.2 Financiële afwijkingen begroting 2025	80
3.11.3 Toelichtingen afwijking begroting 2025	80
4 Paragrafen	83
4.1 Plankosten	83
4.2 Initiatieven derden	85
4.3 Personele lasten en externe inhuur	88
4.4 Bedrijfsvoeringsreserve concern	89
4.5 Taakstellingen	90
4.6 Halfjaarlijkse MeerjarenPerspectief Grondexploitaties (MPG)	91
5 Overzicht reservemutaties	93

Hoofdstuk 1

1 Voorwoord

Uit de Tweede Voortgangsrapportage 2025 blijkt dat de uitvoering van de Programmabegroting 2025 grotendeels op koers ligt. We realiseren het overgrote deel van de prestaties uit de begroting volgens plan.

Financiële beeld

De mee- en tegenvallers uit deze rapportage leiden per saldo tot een voordeel van € 3,4 miljoen voor 2025. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door het terugdraaien van de stabilisering van de reserve Sociaal Domein met een storting van afgerond € 2,3 miljoen uit de concernreserve (aanmelding in Kaderbrief 2025-2029). Gezien de actuele kostenontwikkeling specialistische jeugdzorg is dit extra geld niet meer nodig. Het resterende voordeel van € 1,1 miljoen is een resultante van een flinke meevaller op de ontwikkeling van de financieringslasten en enkele beperkte nadelen die grotendeels binnen programma '8 Cultuur, sport en recreatie' en 'Algemene dekkingsmiddelen en overhead' zijn opgetreden.

We stellen u voor om het verwachte voordeel van per saldo € 3,4 miljoen direct te verrekenen met de concernreserve, zodat de begroting weer op 0 sluit.

Leiden, september 2025

College van burgemeester en wethouders

Hoofdstuk 2

2 Leeswijzer en samenvatting

2.1 Leeswijzer

De voortgangsrapportage bestaat uit twee delen:

- Verantwoording van de beleidsrealisatie van de Programmabegroting 2025;
- De paragrafen plankosten, initiatieven derden, personele lasten, bedrijfsvoeringsreserve concern, taakstellingen en halfjaarsrapportage meerjarenperspectief grondexploitatie.

De verantwoording van de beleidsrealisatie volgt de programma-indeling van de Programmabegroting 2025. Aan de hand van de doelenbomen met de prestaties geven we met de kleuren van de stoplichten aan in hoeverre de uitvoering van de prestaties op schema ligt:

Stoplicht	Betekenis
✓ Groen	Prestatie wordt of is binnen de gestelde kaders van tijd, geld en kwaliteit gerealiseerd.
⚠ Oranje	Er is een risico dat de prestatie niet binnen de gestelde kaders van tijd, geld en kwaliteit wordt gerealiseerd. Hierop is bijsturing nodig.
✖ Rood	Prestatie wordt of is niet binnen de gestelde kaders van tijd, geld en kwaliteit gerealiseerd.

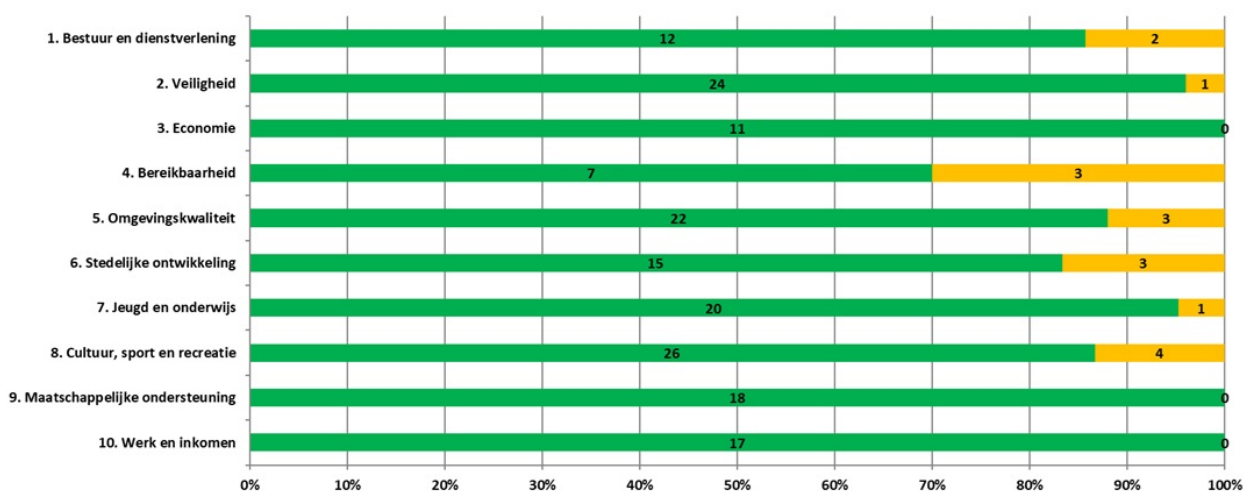
Bij een 'rood' of 'oranje' stoplicht bevat de voortgangsrapportage in ieder geval een toelichting op de oorzaak van de afwijking, de consequenties voor het bereiken van de programmadoelstelling en de wijze waarop het college wil bijsturen.

2.2 Samenvatting

Voortgang Prestaties

De uitvoering van de Programmabegroting ligt grotendeels op koers: van de 189 prestaties waarin de Programmabegroting 2025 is opgedeeld, verwachten we dat 172 prestaties volgens planning worden gerealiseerd ('groen'). Op 17 prestaties is bijsturing nodig ('oranje'). Er is op dit moment geen prestatie waarbij we verwachten dat deze niet binnen de kaders uit de Programmabegroting 2025 kan worden gerealiseerd ('rood').

De onderstaande figuur maakt inzichtelijk welk percentage van de prestaties binnen de diverse programma's op koers ligt:

Financiële afwijkingen

In onderstaande tabel zijn de financiële afwijkingen opgenomen. Deze posten lichten we bij de rapportage over het betreffende programma toe. Het positieve saldo van afgerond € 3,4 miljoen verrekenen we met de concernreserve.

Programma	Onderwerp	2025
01 Bestuur en dienstverlening	Vergoeding raadsleden	109
02 Veiligheid	Restitutie veiligheidsregio 2024	-377
03 Economie	Inkomsten markten	100
08 Cultuur, sport en recreatie	SPUK Meerkosten energie openbare zwembaden	208
	Evenementen	105
09 Maatschappelijke ondersteuning	Terugdraaien stabilisering reserve Sociaal Domein	-2.345
AD Algemene middelen	Ontwikkeling financieringslasten	-1.661
	Salarisbudget en inhuur Projectbureau	130
	Beroep en bezwaar PMO	300
Eindtotaal		-3.431

Bedragen * € 1.000

Hoofdstuk 3

3 Beleidsrealisatie begroting 2025

1

Bestuur en dienstverlening

Bestuur en dienstverlening

<i>Programmanummer</i>	1
<i>Commissie</i>	Leefbaarheid en Bereikbaarheid
<i>Portefeuille(s)</i>	Bestuur, Veiligheid en Handhaving Kennis, Onderwijs, Sport en Financiën Werk, Inkomen en Economie & Cultuur

De missie van het programma Bestuur en dienstverlening luidt:

De gemeente Leiden staat voor een betrouwbaar bestuur: open en transparant en in samenwerking met en voor partners en burgers in de stad en regio.

De gemeente Leiden staat voor een klantgerichte, persoonlijke en toegankelijke dienstverlening, waarbij burgers, bedrijven en overige instellingen betrouwbaar, duidelijk, snel en op maat worden bediend.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Bestuur en Communicatie

Tweede Kamerverkiezingen

Op 29 oktober 2025 worden tussentijdse Tweede Kamerverkiezingen gehouden. Dit komt doordat het kabinet is gevallen. In 2024 is bij het maken van de begroting geen rekening gehouden met deze extra verkiezingen. De volgende Tweede Kamerverkiezingen zijn nu nog begroot in 2028. Aan de raad zal worden voorgesteld om het budget voor 2028 al te gebruiken in 2025. Gemeenten ontvangen voor verkiezingen een bedrag dat is opgenomen in de algemene uitkering die we van het Rijk krijgen. Deze vergoeding is niet genoeg voor alle kosten. We krijgen ook geen extra geld als er tussentijds verkiezingen zijn. Dit keer stelt het Rijk mogelijk extra geld beschikbaar voor de organisatie van de komende Tweede Kamerverkiezingen. Hiervoor heeft de Tweede Kamer een motie aangenomen. De middelen die de gemeente ontvangt worden besteed aan de organisatie van de verkiezingen.

Kinder- en Jongerenraad

De jongerenraad van Leiden is in oktober 2024 gestart. Een groep van 24 jongeren van verschillende middelbare scholieren heeft hard gewerkt aan een advies aan de gemeente, dat unaniem is aangenomen door de gemeenteraad. Ook de kinderraad, een groep 7 van de Dukdalf is gestart in 2024. In het najaar van 2025 start een nieuwe Kinder- en jongerenraad.

Programma Dienstverlening

Doorontwikkeling klantonderzoek, leren en verbeteren

Het Programmteam ondersteunde meerdere afdelingen bij hun dienstverleningsvraagstukken en verbeterkansen. We implementeerden de nieuwe tool voor klanttevredenheidsonderzoek bij meerdere processen van Burgerzaken en het KCC. Ook voerden we klantonderzoek uit onder bezoekers van de publieksruimte in het Stadskantoor om meer inzicht te krijgen in hoe we met de inrichting en bewegwijzering beter kunnen aansluiten op hun behoeften.

Borging project Duidelijke taal in de organisatie

Als afronding van het project belegden we de kennis en activiteiten in de organisatie. We gaven gerichte taaltrainingen aan juridische en financiële medewerkers. In totaal verwachten we eind dit jaar 1.750 medewerkers te hebben getraind in duidelijke taal. Ook leidden bij elk domein schrijfcoaches op. Zij blijven hun collega's helpen met het (her)schrijven van teksten in duidelijke taal. We maakten een e-learning en voegden die toe aan het inwerkprogramma van nieuwe medewerkers. Zo zorgen we dat (nieuwe) collega's ook in de toekomst toegang houden tot de training.

Overheidsbrede en proactieve dienstverlening

Samen met de gemeente Zwolle en de VNG deden we een proeftuin gericht op mensen met financiële zorgen. We onderzochten hoe afdelingen Werk & Inkomen en Schuldhulpverlening overheidsbrede dienstverlening kunnen verzorgen en wat zij daarvoor nodig hebben. De opgedane inzichten gebruiken we bij de doorontwikkeling van overheidsbrede dienstverlening.

We onderzochten ook hoe we slimmer gebruik kunnen maken van data die we al hebben. Bijvoorbeeld bij het automatisch verlengen van Individuele InkomensToeslag en het meerjarig beschikken bij leerlingenvervoer. We ontwierpen een nieuw proces en zochten oplossingen voor technische, beleidsmatige en juridische belemmeringen. Besluitvorming wordt voorbereid.

Online dienstverlening

Met het project Open Formulieren zetten we alle digitale formulieren van de website om naar een Common Ground applicatie, zodat ze eenvoudiger te beheren en aan te passen zijn. Het project verloopt volgens planning.

KCC Chatbot / Virtuele assistent

De afgelopen maanden is onderzocht hoe een chatbot kan bijdragen aan de verbetering van de bereikbaarheid en dienstverlening van het KCC. Op basis van een vergelijking van beschikbare opties en gesprekken met andere gemeenten is gekozen we voor de chatbot Gem. Deze is ontwikkeld voor en door gemeenten en sluit goed aan bij de gemeentelijke visie. Op dit moment zijn 25 gemeenten aangesloten bij Gem en dit aantal blijft groeien. In de tweede helft van 2025 start de implementatie, te beginnen met een pilot van zes maanden. Deze proefperiode dient om de werking en kwaliteit in de praktijk te toetsen.

Doelenbomen

Beleidssterrein 1A Bestuur

Doel	Prestatie	
1A1 Volksvertegenwoordiging, kaderstelling en control	1A1.1 De gemeenteraad en raadscommissies vergaderen volgens de vastgestelde vergadercyclus	✓
	1A1.2 Burgers actief informeren over rol en werkzaamheden van de gemeenteraad	✓
	1A1.3 Ondersteuning van de gemeenteraad door de griffie, onderzoek door de rekenkamercommissie en controle door de accountant	✓
1A2 Dagelijks besturen van de gemeente	1A2.1 Dagelijks besturen van de gemeente door het college	✓
	1A2.2 Informeren en betrekken van burgers, bedrijven en instellingen over besluiten en bij uit te voeren beleid	✓
	1A2.3 Organiseren van verkiezingen voor gemeente, provincie, waterschap, Rijk en Europa	✓
	1A2.4 Strategische beleidsadvisering en onderzoek	✓
	1A2.5 Adviseren van bestuur over communicatie	✓
1A3 Bijdragen aan en sturen op samenwerkingsverbanden	1A3.1 Sturing en toezicht houden op samenwerkingsverbanden	✓
	1A3.2 Bevorderen van intergemeentelijke samenwerking	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 1A Bestuur

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 1B Dienstverlening

Doel	Prestatie	
1B1 Burgers, bedrijven en instellingen zijn tevreden over de publieke dienstverlening	1B1.1 Leveren van alle producten en diensten op het gebied van Burgerzaken (o.a. reisdocumenten, rijbewijzen, huwelijken etc.)	✓
	1B1.2 Zorgen voor persoonlijke, betrouwbare, toegankelijke en efficiënte dienstverlening via minimaal de belangrijkste 5 kanalen die de burger van ons verwacht en die voldoen aan de moderne standaarden	⚠
	1B1.3 Op orde houden basisregistraties (BRP, BAG, BGT)	✓
	1B1.4 Beantwoorden van eerstelijns vragen, verstrekken van informatie en leveren van eerstelijns producten	⚠

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 1B Dienstverlening

1B1.2 en 1B1.4

De organisatie heeft intern nog steeds last van storingen op ICT-gebied. Hoewel de inwoner deze gelukkig vaak niet merkt, vraagt het van de organisatie extra inspanning. Voor de storingen binnen de organisatie werken we hard aan het voorkomen en zo snel mogelijk oplossen van storingen. We schakelen sneller tussen verschillende afdelingen en disciplines. Hierdoor zien we dat het aantal ICT-storingen in 2024 is gedaald in vergelijking met 2023. Deze lijn trekken we tot nu toe door naar 2025: we verwachten dit jaar weer minder storingen te hebben in vergelijking met 2024. Vandaar dat we 1B1.1 nu op groen zetten. We hebben voor 2025 en 2026 ook extra middelen van de raad ontvangen om de stabiliteit van onze infrastructuur verhogen. We verwachten daarmee het aantal storingen versneld terug te brengen.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 1 Bestuur en dienstverlening (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Mee/ Tegenvaller	01.02	Vergoeding raadsleden	L	S			109	0	0	0
Budgettair neutraal	01.01	Vervroegde Tweede Kamerverkiezingen	L	I	Ja	Reserve budget overheveling	0	0	0	316
				S			316	0	0	-316
			B	I	Ja	Reserve budget overheveling	-316	0	0	0
	01.03	Leges burgerzaken	L	S			706	0	0	0
			B	S			-706	0	0	0
Resultaat programma							109	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:

01.02 Vergoeding raadsleden

Door gewijzigd landelijk beleid ontvangen raadsleden aanvullend een jaarlijks brutobedrag ter hoogte van één maandelijkse raadsvergoeding. Dit bedrag is bedoeld voor het treffen van voorzieningen met betrekking tot arbeidsongeschiktheid, ouderdom en/ of overlijden. Raadsleden dienen zelf zorg te dragen voor de besteding en regeling van deze voorzieningen. Deze regeling gaat in vanaf januari 2025 en leidt tot een structurele jaarlijkse hogere uitgave van afgerond € 83.500. Plaatsvervangende raadsleden hebben geen recht op een bedrag om een voorziening te treffen.

Daarnaast wordt gedurende het jaar gemiddeld één raadslid vervangen. Het gaat hierbij om wisselende vervangingen als het gevolg van tijdelijk verlof, zoals bij zwangerschap of ziekte. Hierdoor komt het aantal betaalde raadsleden uit op 40 in plaats van de gebruikelijke 39. Het budget is hierdoor structureel € 25.500 te laag.

In totaal betekent dit voor 2025 een tegenvaller van afgerond € 109.000. Het structurele tekort zal worden meegenomen bij het opstellen van Programmabegroting 2026.

Budgetneutrale wijzigingen:

01.01 Vervroegde Tweede Kamerverkiezingen

In verband met de val van het kabinet worden er in 2025 vervroegde Tweede Kamerverkiezingen gehouden. Het budget voor de eerstvolgende verkiezingen is nu nog geraamd voor 2028. Met deze wijziging wordt het bijbehorende budget van € 316.000 budgetneutraal overgeheveld van 2028 naar 2025.

01.03 Leges burgerzaken

De aanvragen bij burgerzaken zijn hoger dan geraamd met als gevolg een stijging van de opbrengsten leges met € 706.000. Daar tegenover staan hogere afdrachten (€ 390.000), hogere personele kosten (€ 222.000) en hogere overige kosten voor o.a. drukwerk en kopiëren (€ 94.000) om de aanvragen te kunnen verwerken. Per saldo worden de baten en lasten budgetneutraal verhoogd met deze bedragen.

2

Veiligheid

Veiligheid

Programmanummer	2
Commissie	Leefbaarheid en Bereikbaarheid
Portefeuille(s)	Bestuur, Veiligheid en Handhaving Gezondheid, Jeugdzorg & Welzijn

De missie van het programma Veiligheid luidt:

De gemeente Leiden staat voor een stad die veilig is en voelt op het gebied van wonen, werken en leven in samenwerking met bewoners en partners.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Beleidsontwikkelingen

Personen met onbegrepen gedrag

De politiecijfers over het aantal overlastmeldingen van personen met onbegrepen gedrag zijn nog altijd zorgelijk hoog. Sinds 2024 zien we een stabilisering van het aantal meldingen. De politie geeft echter aan dat de complexiteit van de casuïstiek toeneemt. De druk op zowel de politie als de zorgketen blijft dus onverminderd hoog. Met behulp van de ZonMW-subsidie 'Grip op onbegrip- domeinoverstijgend samenwerken' wordt regionaal samengewerkt aan het zo snel mogelijk passende zorg en ondersteuning bieden aan mensen met onbegrepen gedrag en (zeer) complexe problematiek. De activiteiten in het kader van deze subsidie lopen tot en met december 2027. Een van de projecten richt zich op het verkennen van een te realiseren 24/7 beschikbare regionale voorziening, die kortdurend hulp kan bieden aan personen met onbegrepen gedrag: de Maatschappelijke Eerste Hulp (MEH). De MEH is bedoeld voor mensen die acuut zorg nodig hebben maar niet terecht kunnen op de Psychiatrische Eerste Hulp (PEH) of de Spoedeisende Eerste Hulp (SEH). De planning is dat de MEH per 1 oktober 2025 als pilot zal starten in Leiden. Daarmee is Leiden de eerste stad in Nederland die een soortgelijke voorziening heeft. Daarnaast is er expliciet aandacht voor een regionale werkwijze in overdracht voor personen die vanuit het zorgdomein (bijvoorbeeld GGZ-crisisdienst) naar het sociaal domein komen (gemeente). Het betrekken van ervaringsdeskundigheid is een belangrijk element. In de tweede helft van 2025 wordt daarnaast een start gemaakt met het vernieuwen van het convenant bemoeizorg in de Leidse regio.

Aanpak GHB- gerelateerde problematiek

Voor de aanpak van GHB-gerelateerde problematiek wordt in 2025, in samenwerking met gemeenten uit de regio's Duin- en Bollenstreek en Rijnstreek, de Brijder verslavingszorg en stichting De Binnenvest ingezet op de realisatie van de belangrijkste aanbevelingen uit de GHB-rapportage. De belangrijkste punten zijn: het ondersteunen van de Binnenvest in het ontwikkelen van beleid en deskundigheid in de Nieuwe Energie, het mogelijk creëren van een aparte GHB afdeling in de Nieuwe Energie en het aanstellen van een specialistische bemoeizorger GHB.

Landelijk Programma Veilige Steden

Sinds 2023 wordt met de aanpak 'Wensen en Grenzen' in Leiden ingezet op het tegengaan van seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld in Leiden. Binnen deze aanpak valt ook seksueel grensoverschrijdend gedrag in de openbare ruimte, in het bijzonder tijdens het uitgaan en op straat

(straatintimidatie). In de afgelopen periode is de Veilig Dansen-bakfiets ingezet tijdens Koningsdag, Werfpop en in mei bij twee straatintimidatie-acties in het centrum van de stad. De straatintimidatie-acties betroffen een samenwerking met de NS, politie, de Leidse boa's en BO diversity. Daarnaast hebben de jongerenwerkers van SOL een training gevolgd over hoe zij laagdrempelig met jongeren in gesprek kunnen gaan over wensen en grenzen en macho gedrag. Ook speelde de theatervoorstelling 'Durf te zien' in de Leidse schouwburg, om seksueel misbruik van kinderen onder de aandacht te brengen.

De incidenten in Amsterdam en de daaropvolgende campagne 'Wij eisen de nacht op' laat zien dat blijvende aandacht nodig is. In Leiden hebben we de campagne gesteund door deze te delen via onze eigen kanalen. Ook was de campagne extra zichtbaar in de binnenstad op een scherm op het Stadhuisplein.

Pilot seksuele straatintimidatie

Per 1 juli is het aantal deelnemende gemeenten voor de pilot seksuele straatintimidatie uitgebreid, de gemeente Leiden sluit nu ook aan bij de pilot. 4 boa's van de gemeente Leiden zijn opgeleid en getraind om seksuele straatintimidatie te kunnen observeren en herkennen. Tijdens handhavingsacties werken zij in burger, om de overtredingen op heterdaad te kunnen constateren. In afstemming met de politie worden voor deze acties 'hotspotlocaties' gekozen. Daarnaast is er afstemming met de aanpak 'Wensen en grenzen.' De pilot loopt een jaar, naar verwachting is het evaluatietraject rond de zomer van 2026 afgerond.

Aanpak ondermijning & Bibob

Ook in de tweede periode van 2025 is door de inzet vanuit de aanpak ondermijning en door het doen van Bibob onderzoek ingezet op het verkleinen van de ruimte voor criminelen in de stad. Daarbij wordt vooral ingezet op het voorkomen van ondermijnende activiteiten. Met de huidige capaciteit kunnen niet alle signalen worden opgepakt. Er wordt door middel van een weegproces een zorgvuldige keuze gemaakt welke signalen worden onderzocht en wanneer een Bibob-onderzoek wordt gestart. Naast de geprioriteerde onderwerpen drugs en vastgoed worden ook andere risico's gesignaleerd, zoals zorgcriminaliteit, illegale prostitutie en kwetsbare branches en gebieden. Ook dat vraagt om het maken van keuzes.

Preventie brandveiligheid

Dit jaar is een start gemaakt door de Veiligheidsregio Hollands Midden en Brandveilig Leven met Train de Trainer. Een training over brandveilig leven voor professionals, vrijwilligers, mantelzorgers en andere personen die bij ouderen thuis achter de voordeur komen. Tijdens de training wordt er informatie gegeven over wat brandgevaarlijke risico's in huis zijn, hoe je deze kan herkennen en worden handvaten gegeven hoe je het risico kan wegnemen of verkleinen. Het doel is dat professionals, vrijwilligers en mantelzorgers met deze kennis op zak, brandgevaarlijke situaties bij ouderen thuis (eerder) kunnen signaleren en tips kunnen meegeven om de risico's weg te nemen of te verkleinen. Na een succesvolle training in Leiden zal deze volgend jaar nog een keer georganiseerd worden. Ook loopt parallel de regionale publiekscampagne Brandveilig Leven die ook binnen de gemeente Leiden aandacht krijgt op de sociale media.

Inzet dealbrekers

Vanaf het tweede kwartaal is de capaciteit voor de aanpak Dealbreakers weer op orde. Daarmee kan, in samenhang met andere interventies en aanpakken, weer stevig worden ingezet op het voorkomen van jonge aanwas.

Doelenbomen

Beleidssterrein 2A Veiligheid

Doel	Prestatie	
2A1 Beperken criminaliteit, bewaken democratische rechtsstaat	2A1.1 Aanpak ondermijning	✓
	2A1.2 Voorkomen of aanpakken radicalisering en polarisatie	✓
	2A1.3 Inzet Wet Bibob	✓
	2A1.4 Inzet Veilige Publieke taak	⚠
2A2 Beperken criminaliteit en overlast in de woonomgeving	2A2.1 Beperken van overlast van personen die verward gedrag vertonen	✓
	2A2.2 Beperken van woonoverlast	✓
	2A2.3 Inzet preventie en weerbaarheid gedigitaliseerde criminaliteit	✓
	2A2.4 Regievoering samenwerking jaarwisseling / vuurwerk	✓
	2A2.5 Inzet buurt- en wijkveiligheid en integrale wijkaanpak	✓
	2A2.6 Aanpak fietsendiefstal	✓
	2A2.7 Bestuurlijke inzet overtredingen Opiumwet en tegengaan van drugshandel	✓
2A3 Beperken jeugdoverlast en criminaliteit	2A3.1 Stedelijke stedelijke jeugdaanpak	✓
	2A3.2 Inzet Dealbreakers	✓
2A4 Optimale preventie en aanpak branden, rampen en crises	2A4.1 Realiseren en bestendigen van BRL-vakbekwame gemeentelijke crisisorganisatie	✓
	2A4.2 Planvorming rondom grootschalige risicovolle evenementen	✓
	2A4.3 Inzet bij rampen en (cyber)crises	✓
	2A4.4 Optimale preventie brandveiligheid	✓
	2A4.5 Inzet bij demonstraties en betogingen	✓
2A5 Veilig ondernemen en veilig uitgaan	2A5.1 Risicoscan, coördinatie vergunningverlening evenementen	✓
	2A5.2 Inzet landelijk programma Veilige Steden	✓
	2A5.3 Bijdrage aan (digitaal) veilig ondernemen	✓
	2A5.4 Handhaven coffeeshopsanctiebeleid	✓
	2A5.5 Coördinatie vergunningverlening horeca	✓
	2A5.6 Handhaven horecasanctiebeleid	✓
	2A5.7 Handhaven prostitutiebeleid	✓

Toelichting doelenboom beleidssterrein 2A veiligheid

2.A1.4 Inzet Veilige Publieke taak

De streefwaarde voor de effectindicator 'Aantal geregistreeerde incidenten in GIR (Gemeenschappelijke Incidenten Registratiesysteem)' is 31. In 2024 zijn 64 incidentmeldingen ontvangen, de verwachting is dat we dit jaar (2025) richting de 85 incidentmeldingen gaan. Dit is aanzienlijk meer dan de streefwaarde. De verwachting is dat de stijgende lijn niet duidt op een toename van het daadwerkelijk aantal incidenten, maar dat dit waarschijnlijk het gevolg is van een toenemende meldingsbereidheid. De stijging van het aantal gemelde incidenten in het GIR is dan ook positief omdat het duidt op een groter bewustzijn van agressie tegen medewerkers. De resultaten van het Medewerkersonderzoek (MO) in 2025 laten echter zien dat nog lang niet alle incidenten worden gemeld en geregistreerd. We maken ons daarom zorgen op de wijze waarop de medewerkers met direct klantcontact worden bejegend. Dit heeft onze blijvende aandacht.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 2 Veiligheid (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Mee-/ Tegenvaller	02.01	Restitutie veiligheidsregio 2024	L	S			-377	0	0	0
Resultaat programma							-377	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:

02.01 Restitutie Veiligheidsregio 2024

De Veiligheidsregio heeft op 3 juli 2025 de jaarstukken van 2024 ter vaststelling voorgelegd aan het Algemeen Bestuur. Uit de stukken blijkt dat 2024 is afgesloten met een positief jaarrekeningresultaat. Het positieve resultaat is ontstaan door lagere salarislasten omdat het moeilijk is om vacatures te vervullen. Daarnaast waren de kapitaallasten ook lager omdat investeringen zijn uitgesteld. Tevens zijn er in 2024 incidentele baten ontvangen. Deze baten bestaan onder andere uit een niet-begrote vergoeding voor coördinatiekosten COA, de verkoop van vervangen brandweermaterieel, een hogere beschikking en loon- en prijsbijstelling van de Brede Doeluitkering Rampenbestrijding (BDuR). Het positieve resultaat leidt tot een restitutie van bijdragen aan de gemeenten. De totale restitutie is € 1,8 miljoen. Het Leidse aandeel hierin is 20,7%, wat uitkomt op een bedrag van afgerond € 377.000.

Budgetneutrale wijzigingen:

Niet van toepassing.

3

Economie

Economie

<i>Programmanummer</i>	3
<i>Commissie</i>	Werk en Middelen
<i>Portefeuille(s)</i>	Economie, Kennis, Sport & Gezondheid Energie, Werk, Inkomen & Cultuur

De missie van het programma Economie luidt:

De gemeente Leiden staat voor een vitale en duurzame economische structuur in samenwerking met haar stadspartners en de regio.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Beleidssterrein Ruimte om te ondernemen

Ontwikkelagenda Ruimte voor Werk

In 2025 is de Ontwikkelagenda Ruimte voor Werk volop in de uitvoering, na de profielen Bedrijventerreinen zijn er net voor de zomer de profielen voor de Leidse wijkwinkelcentra vastgesteld en is een onderzoek gestart naar een fonds voor betaalbare werkruimte. Naast dit onderzoek is er door de gemeente een garantstelling afgegeven voor de Stichting Werk en Onderneming waardoor er betaalbare werkruimte kan worden gerealiseerd op het Kanaalpark. De bedrijventerreinenstrategie legt de basis voor het huidige onderzoek naar een Ruimtelijke Ontwikkelingsmaatschappij bedrijventerreinen (ROM-B). Voor het vinden en behouden van ruimte voor werk op de bedrijventerreinen is schuifruimte nodig en een herontwikkeling van bedrijventerreinen, onder andere voor verduurzaming. Dit zijn herontwikkelingen die de markt niet oppakt. Namens Economie071, nu Key Region Leiden, is dit voorjaar een kwartiermaker aangesteld voor de ROM-B. Deze onderzoekt in welke vorm de ROM-B het beste opgezet kan worden en welk startkapitaal er nodig is.

Bedrijventerreinenbeleid

In recent vastgesteld provinciaal bedrijventerreinenbeleid sluit de provincie de mogelijkheid uit om nieuwe locaties toe te voegen die nog niet beschreven zijn in de provinciale omgevingsverordening. Voor Leiden betekent dit dat de quick scan in de Ontwikkelagenda Ruimte voor Werk voor in- en uitbreidingslocaties wijzigt naar een onderzoek naar alleen inbreidingslocaties. Voorafgaand aan de quick scan naar inbreidingslocaties, onderzoeken we het economisch ecosysteem om te kijken welke bedrijvigheid Leiden nu heeft en welke nodig is voor de toekomst.

Key Region

Op 6 juli 2025 is de Key Region Leiden gestart als opvolger van het samenwerkingsverband Economie071. Onder dit samenwerkingsverband bundelen zeven gemeenten, drie kennisinstellingen, drie ondernemersverenigingen en drie innovatieclusters hun krachten. Gezamenlijk hebben we één doel voor ogen: de regionale economie duurzaam versterken en brede welvaart bevorderen. Focuspunten: kenniseconomie als motor voor de brede welvaart, ruimte voor de verzorgende economie met een ROM-B en de verbinding met het Mkb. Dit is cruciaal voor een toekomstbestendig economisch ecosysteem.

De Versterking Kennis en Innovatie-as wordt onder de pijler Kenniseconomie als leidend programma gehangen. Hiervoor wordt een plan van aanpak opgesteld waarmee in Holland Rijnland verband middelen worden

aangevraagd voor vier onderzoeken om het ecosysteem van onze regionale kenniseconomie te versterken; één voor de kennis-as algemeen en één per kenniscluster (LBSP, UMV, NL Space Campus).

Regionale Kantorenstrategie

De regionale kantorenstrategie Holland Rijnland is vastgesteld door het Algemeen Bestuur van Holland Rijnland op 2 juli 2025. De kantorenstrategie is vervolgens door het Dagelijks Bestuur Holland Rijnland per brief aangeboden aan Gedeputeerde Staten met het verzoek de Regionale Kantorenstrategie Holland Rijnland 2025-2030 te aanvaarden. De aanvaardingsbrief is nog niet ontvangen.

Evaluatie Visie Internationalisering

Bij de vaststelling van de Visie internationalisering in 2020 is met de gemeenteraad afgesproken om na vier jaar te evalueren. In juli 2025 is deze evaluatie afgerond en met de raad gedeeld. Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat de afgelopen jaren mooie resultaten zijn bereikt om internationale inwoners (inmiddels ruim 18.000, oftewel 1 op de 7) goed te ondersteunen en deel te laten uitmaken van Leiden. We bouwen hierop door en werken aan diverse initiatieven die bijvoorbeeld gericht zijn op het versterken van sociale cohesie en aan ondersteuning op maat specifiek voor arbeidsmigranten.

Stichting LBSP

De Stichting LBSP heeft in de afgelopen periode een nieuwe visie opgesteld. Kern is daarbij de slogan "Future of Health" en de stappen die nodig zijn om een schaa sprong te maken.

Beleidssterrein Marketing en promotie

Visie op de bezoekerseconomie

Eind Q4 2025 starten we met het traject voor de herziening van de visie.

Citymarketing Leiden

In juli 2025 heeft de Rekenkamer Leiden en Leiderdorp het onderzoek Citymarketing Leiden gepubliceerd, uitgevoerd door bureau Decisio. De Rekenkamer concludeert dat Leiden&Partners zich de afgelopen jaren verder heeft geprofessionaliseerd en een zelfstandige uitvoeringsrol vervult binnen de citymarketing. Het college heeft op 17 juli een bestuurlijke reactie gegeven, waarin de bevindingen en aanbevelingen in hoofdlijnen worden omarmd. Daarbij is benadrukt dat periodieke reflectie op de samenwerking, de verantwoording van publieke middelen en de maatschappelijke waarde van citymarketing van belang is. De gemeenteraad gaat eind Q3/begin Q4 2025 over het rapport en de aanbevelingen in gesprek.

Beleidssterrein Circulaire Economie

Circulaire Bouw

De afgelopen maanden hebben we flinke stappen gezet om circulariteit in Leiden te stimuleren. Vooral binnen gemeentelijke projecten werken we hier hard aan. We hebben onze werkprocessen en documenten aangepast. Zo is het monitoringsinstrument De Leidse Ladder vernieuwd. Het werkt nu beter als gesprekstoel en kan al vroeg in een project worden ingezet. Daarnaast hebben we een lijst gemaakt met circulaire materialen voor team Vastgoed. Ook is er een beslisboom voor inkopen met de Milieu Kosten Indicator (MKI) ontwikkeld. Verder werken we aan een kader 'hergebruik, tenzij'. Dit heeft al geleid tot het meenemen van MKI bij aanbestedingen, zoals bij de Haarlemmerstraat en de kademuren. Een mooi voorbeeld is het hergebruik van klinkers bij Sumatrastraat 195. Dit is mede mogelijk gemaakt door het Leidse platform Circufy.

In juli is het collegevoorstel "Circulair innoveren: pilot rekenen met restwaarde in het Stevenshofscholencomplex" vastgesteld. Dat betekent dat het mogelijk is om gebouwen niet helemaal af te schrijven, maar naar hun financiële restwaarde. Zo wordt circulair bouwen financieel aantrekkelijker. Ook ons circulaire sloopbeleid is geëvalueerd en wordt verbeterd. Circulaire sloop en hergebruik zien we bijvoorbeeld bij Stationsplein 107 en de brandweerkazerne aan de Gooimeerlaan. Bij de Gooimeerlaan worden tijdelijke circulaire woningen gebouwd. Ze zijn volledig biobased en makkelijk verplaatsbaar. Het transport gebeurde duurzaam over water. Verder werken we sinds dit jaar samen met regionale en provinciale partners om circulaire sloop in Leiden te stimuleren. We maken afspraken en werken samen met de markt. Zo willen we circulaire sloop normaal maken.

Circulair herwaarden

De netwerkbijeenkomst Leiden Meets Circulair was ook dit jaar weer een succes. Om ondernemers en inwoners te stimuleren en te faciliteren, is de inschrijving voor de subsidie Circulair Herwaarden geopend. Deze loopt van 1 juni tot 25 september. We communiceren hier actief over om veel initiatiefnemers te bereiken en er wordt hard gewerkt aan een communicatiecampagne. De week van de circulaire economie afgelopen maart is gebruikt om de campagne op te zetten. Er zijn Leidse verhalen opgehaald in de stad en er is getoetst welk campagnemateriaal het beste werkt onder de inwoners van Leiden. Daarnaast zijn er twee 'ontspuldagen'

georganiseerd. Inwoners konden spullen inleveren die ze niet meer gebruiken. Deze spullen gingen daarna naar de kringloopwinkel voor een nieuw leven.

Door landelijke regels (SUP-wet) wordt er voorlopig geen actieve inzet gedaan op het project 'De Leidse Koffie to-go beker'. In 2026 bekijken we of we het weer oppakken als de wet verandert.

We focussen ons ook op circulariteit in het onderwijs. Zo werken we met twee scholen aan het opnemen van duurzaamheid in het lesprogramma. Verder deden in mei tijdens de Week Zonder Afval twaalf scholen mee aan het project We Are Nature. Studenten gingen op creatieve manieren met circulariteit aan de slag. Een ander mooi initiatief is de ontwikkeling van een app voor de circulaire wandeling. Studenten van Hogeschool Leiden en MBO Rijnland ontwikkelden deze app onder begeleiding van Technolab Leiden.

Tot slot organiseerden we verschillende sessies om te verkennen wat nodig is voor een volledig circulaire Leidse economie in 2050. Dit leidde tot de ontwikkeling van gesprekskaarten die hierbij helpen en als start dienen voor de Ruimtelijke Circulaire Economie Strategie (RCES).

Beleidssterrein Vitale binnenstad & kennisstad

Omgevingsprogramma Binnenstad

Het participatieproces om tot een koers te komen voor de binnenstad is gestart. In april was de aftrap met de Avond van de Leidse Binnenstad met circa 100 belangstellenden. In mei, juni en juli zijn er 3 binnenstadsgesprekken geweest met de Adviesgroep (vertegenwoordiging van 19 verschillende belangengroepen in de binnenstad). Daarnaast zijn in mei straat enquêtes afgenomen in de binnenstad en in de wijken. Ook is er in die periode via het DoeMee platform een campagne gestart en een online enquête uitgezet.

Versterken/Vergroenen Winkelgebieden

Om het winkelgebied te versterken zijn de afgelopen periode diverse stappen gezet. In het kader van de Steganaanpak is er bloemenversiering opgehangen en zijn er, in overleg met de ondernemers, 30 bloembakken geplaatst. Het toilet in de Waagstalling is openbaar en geschikt voor mindervaliden gemaakt. De omgevingsvergunning voor het structureel leegstaande pand aan de Catharinasteeg is verleend. En met het afronden van de onderzoeken van de universiteit Leiden en Naturalis voor de Erfgoed Deal is ook de onderzoeksfase van de Erfgoed Deal afgerond.

Subsidie Vitale Binnenstad

Tijdens de maart-ronde zijn 9 initiatieven gesubsidieerd, waaronder enkele verlichtingsinitiatieven, Pasar Leiden, Dutch Science Week en een audiotour 450 jaar Ontdekkingen in Leiden.

Leren met de Stad

De gemeente heeft samen met de kennispartners (Universiteit, Hogeschool en mboRijnland) besloten om vanaf 2026 nog minstens vier jaar verder te gaan met het programma Leren met de Stad. Dit vooruitlopend op het aflopen van de laatste subsidieperiode van de City Deal Kennis Maken per eind april 2026. Daarmee is het programma ook na die periode geborgd en kunnen we als stad blijvend profiteren van de inzet van studenten, docenten en onderzoekers in de stad op diverse maatschappelijke vraagstukken.

Leiden Nationale Onderwijsstad

Leiden is in 2025 Nationale Onderwijsstad. Onder het motto 'Samen er dwars doorheen' heeft de stad diverse initiatieven en evenementen georganiseerd om onderwijs en samenwerking te bevorderen. Bijvoorbeeld de MAVO-top. Een overzicht van deze activiteiten en aankomende is te vinden op website: [Nieuws - Leiden Nationale Onderwijsstad](#).

Leiden Education Fieldlab

De gemeente en alle onderwijspartners verbonden aan het Leiden Education Fieldlab (LEF) hebben besloten om van 2026 tot en met 2030 door te gaan met samenwerken in het LEF. Daarmee ontwikkelt het initiatief zich door naar de derde fase en zal de komende periode de inhoudelijke koers verder met elkaar vastgesteld worden.

Studentenwelzijn

Studentenwelzijn blijft hoog op de agenda's staan van zowel de gemeente als de andere kennisstadpartners. In het eerste half jaar zijn goede samenkomsten geweest rond de route naar welzijn en zorg, het versterken van emotionele intelligentie en het tegengaan van financiële stress. In Leiden staat de structuur en wordt dat ook landelijk als voorbeeld gezien. Zo is naar het Leidse voorbeeld de Veerkrachtcoalitie gelanceerd op Paleis Noordeinde in bijzijn van hare majesteit koningin Maxima. Vanuit Leiden grijpen we dit aan om onze samenwerking te versterken en te kijken naar de werking van goede interventies om het welzijn van studenten te verhogen. Want ondanks de goede samenwerking vraagt het intensivering om het tij echt te keren.

Denktank koloniaal en slavernijverleden

Naar aanleiding van de vooronderzoeken over het koloniaal en slavernijverleden van de gemeente en Universiteit Leiden is besloten om een denktank in te richten die zich gaat buigen over hoe we de kennis van en bewustwording over (de doorwerking van) het koloniaal en slavernijverleden verder kunnen verspreiden in de stad. Deze denktank zal worden verankerd binnen de samenwerking Leiden Kennisstad onder de pijler Cultureel Erfgoed. Tijdens het avondsymposium van Leiden Kennisstad op 4 juni is met verschillende partijen (gemeente, kennisinstellingen, musea en bredere maatschappelijke en culturele partners) hierover al een eerste verkennend gesprek geweest. In het najaar van 2025 zal dit verder invulling krijgen.

Doelenbomen

Beleidssterrein 3A Ruimte om te ondernemen

Doel	Prestatie	
3A1 Betere ruimtelijke mogelijkheden voor bedrijven en instellingen	3A1.1 Regionale en lokale beleidsontwikkeling, beleidsuitvoering en advisering	✓
	3A1.2 Doorontwikkeling Leiden Bio Science Park (LBSP)	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 3A Ruimte om te ondernemen

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 3B Faciliteren en stimuleren van ondernemen

Doel	Prestatie	
3B1 Sterker ondernemersklimaat	3B1.1 Faciliteren van bedrijvigheid, starters en ondernemerschap in Leiden	✓
	3B1.2 Verbeteren aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt en stimuleren ondernemerschap	✓
3B2 Meer kennisintensieve bedrijvigheid	3B2.1 Stimuleren en acquisitie van kennisintensieve bedrijvigheid en netwerken	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 3B Faciliteren en stimuleren van ondernemen

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 3C Marketing en promotie

Doel	Prestatie	
3C1 Meer zakelijk en recreatief bezoek aan Leiden	3C1.1 Citymarketing en stimuleren toeristische aantrekkelijkheid	✓
	3C1.2 Faciliteren Centrummanagement Leiden en marketing- en activiteiten campagne binnenstad	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 3C Marketing en promotie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 3D Circulaire economie

Doel	Prestatie	
3D1 Circulaire Economie	3D1.1 Circulaire bouw	✓
	3D1.2 Circulair Herwaardenen	✓

Toelichting doelenboom beleidssterrein 3D Circulaire economie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 3E Vitale binnenstad en Kennisstad

Doel	Prestatie	
3E1 Vitale binnenstad	3E1.1 Vitale binnenstad	✓
3E2 Kennisstad	3E2.1 Kennisstad	✓

Toelichting doelenboom beleidssterrein 3E Vitale binnenstad en Kennisstad

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 3 Economie (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Mee/ Tegenvaller	03.01	Inkomsten markten	B	S			100	0	0	0
Budgettair neutraal	03.02	Fietsenstalling Lange Mare	L	I			0	-500	0	0
			B	I			0	500	0	0
Resultaat programma							100	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:

03.01 Inkomsten markten

In afwachting van de herindeling van de zaterdagmarkt zijn er minder vaste standplaatsen uitgegeven. In 2025 is er een lichte stijging te zien ten opzichte van 2024 maar het oude niveau is nog steeds niet bereikt. Daarnaast is de Lakenmarkt een aantal jaren geleden komen te vervallen door teruglopende belangstelling en is er sinds corona minder belangstelling om op de feestelijke warenmarkt van de 3 oktoberviering te staan. Voorgaande heeft tot gevolg dat de inkomsten uit markten lager zijn geraamd, een tegenvaller van € 100.000.

Budgetneutrale wijzigingen:

03.02 Krediet fietsenstalling Lange Mare

Van de toegekende rijkssubsidie voor versterking van het kernwinkelgebied wordt een bedrag van € 0,5 miljoen voor project fietsenstalling Lange Mare ingezet. De subsidie draagt bij aan het realiseren van de meerwaarden die in dit project zitten zoals het rolstoelvriendelijk toilet, de ruime infobalie en het groene dak. De offertes waren iets hoger dan de opgestelde ramingen. Dit heeft met name te maken met extra eisen in het bestek zoals circulair slopen, nadere detaillering kozijnen, toegenomen bouwkosten en hogere bouwplaatskosten door de centrumlocatie. Voorgesteld wordt om het krediet fietsenstalling Lange Mare te verhogen met € 0,5 miljoen dit dit te dekken met de ontvangen rijkssubsidie (zie besluitpunt 2).

4

Mobiliteit

Mobiliteit

<i>Programmanummer</i>	4
<i>Commissie</i>	Leefbaarheid en Bereikbaarheid
<i>Portefeuille(s)</i>	Klimaat, Mobiliteit & Financiën Wonen, Bouwen & Welzijn

De missie van het programma Mobiliteit luidt:

De gemeente Leiden wil duurzaam bereikbaar zijn. De komende jaren wordt ingezet op duurzame mobiliteit, waarbij voetgangers, fietsers en het openbaar vervoer voorrang krijgen. Door de aanleg van een goede hoofdontsluitingsstructuur, het zoeken naar nieuwe innovatieve vormen van vervoer, het optimaal gebruiken van parkeervoorzieningen en het autoluw maken van de binnenstad wil de gemeente Leiden de verkeersveiligheid, leefbaarheid, duurzaamheid en bereikbaarheid verbeteren.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Algemeen

In de Voortgangsrapportage rapporteren we over de projecten die op oranje of rood staan. Alle projecten die verlopen volgens de doelstellingen van het project worden niet toegelicht. In de praktijk blijken projecten vaak vertraging op te lopen door onvoorziene omstandigheden. Zolang die vertraging geen effect heeft op het behalen van de doelstelling rapporteren we deze vertraging niet afzonderlijk. Alleen als de vertraging gevolgen heeft op het halen van een doel of effect heeft op een ander (raakvlak)project wordt er melding van gemaakt.

Beleidssterrein Duurzame Mobiliteit

Park en Ride

De naamstelling van de P+R Mendelweg wordt de P+R Naturalis. De P+R Naturalis wordt opgeleverd in november 2025.

Deelauto's

Er zijn 28 extra autodateparkeerplaatsen aangelegd.

Autoluwe gebieden

In juni heeft het college het verruimde ontheffingenbeleid vastgesteld en de verkeersbesluiten genomen over het uitbreiden van de autoluwe gebieden naar Pancras West en het gebied rondom de Nieuwe Rijn (Botermarkt, Nieuwe Rijn en Aalmarkt).

Groene Loper Stadsentree

Het planproces voor de Groene Loper Stadsentree verloopt conform planning. In januari 2025 heeft de eerste participatieronde plaatsgevonden. Inmiddels zijn zowel het Programma van Eisen als het schetsontwerp afgerond. In september vond een tweede participatieronde plaats, waarin het schetsontwerp wordt voorgelegd aan de stad. De uitvoering van het project staat gepland vanaf 2028. Deze planning wijkt af van de oorspronkelijke begroting, als gevolg van de latere oplevering van de busroute op de Morssingel/Morsweg.

Beleidsterrein Bereikbaarheid

Ruimte op straat

Vanaf half juli tot begin september heeft de proef 'Ruimte voor de zomer Nieuwstraat' plaatsgevonden.

Voetgangersbewegwijzering

De uitvoering van de voetgangersbewegwijzering is voorlopig on hold gezet, omdat andere zaken zijn geprioriteerd.

Nieuwe fietsroutes

In samenwerking met Holland Rijnland is het nieuwe fietsproject "doorfietsroute Katwijk-Oegstgeest-Leiden" opgestart. In Leiden loopt deze doorfietsroute over de Wassenaarseweg (tussen de A44 en de Posthofrotonde). In het project wordt het verbreden van het fietspad naar 4 meter en aanleggen van een rotonde bij Endegeesterstraatweg zodat fietsers met voorrang kunnen oversteken verder uitgewerkt.

Voor het project "groene fietsroute Haarlemmerweg (tussen Unicum en Musschenbroekstraat)" is de startopdracht vastgesteld. Het project start in september 2025.

Stationsgebied

In de kaderbrief 2025-2029 heeft de gemeente €50 miljoen gereserveerd als potentiële extra bijdrage voor het realiseren van de eerste fase Knooppunt Leiden Centraal onder voorwaarde dat de andere partners ook extra investeren.

Station de Vink

De uitgebreide fietsenstalling Station de Vink is in juli feestelijk geopend door de wethouder.

Verkeersmanagement

Eind maart zijn de verkeerslichten van de Willem de Zwijgerlaan aan de verkeerslichten van de Schipholweg gekoppeld. Na onderzoek in mei is gebleken dat er een verbetering aan doorstroming heeft plaatsgevonden voor het doorgaande autoverkeer op de Leidse Ring Noord.

Rijnlandroute

Rijnlandroute - Europaweg tot en met Lammenschansplein: De uitvoering van fase 1 'de tijdelijke weg' vindt op dit moment plaats en zal in de tweede helft van 2025 afgerond worden. Dan kan gestart worden met fase 2 de aanleg van de nieuwe weg met nieuwe bruggen. De nieuwe weg zal in de tweede helft van 2027 in gebruik worden genomen.

Kruispunt Dr. Lelylaan/ Vierlinghlaan

Om de hinder ten gevolgen van de werkzaamheden aan de LRN (Plesmanlaan) te verminderen zal het kruispunt Dr. Lelylaan / Vierlinghlaan van VRI's worden voorzien.

Beleidsterrein Verkeersveiligheid

Aandachtslocaties verkeersveiligheid

Meerdere locaties uit de verkeersveiligheidsmonitor zijn aangepast, namelijk de Posthofrotonde, kruising Wassenaarseweg/Sandifortdreef, Lammenschansweg/Koninginnenlaan en kruising Lammenschansweg/Tomatenstraat.

Handhaven voor verbeteren verkeersveiligheid

In het najaar van 2025 kan gestart worden met handhaven op fietsen zonder licht, bellen op de fiets en door rood fietsen of lopen. Deze nieuwe bevoegdheden zijn een belangrijk onderdeel van de handhavingsaanpak om de verkeersveiligheid te verbeteren. Na een inwerkperiode zijn de boa's in het najaar van 2025 volledig bevoegd en opgeleid om deze taken zelfstandig uit te voeren. Het handhaven op deze extra verkeersbevoegdheden gaat in samenwerking met de politie en is een belangrijk onderdeel om de verkeersveiligheid te vergroten.

Herenstraatrotonde

De aanpassingen aan de fietsrotonde Herenstraat zijn in mei afgerond.

Oosterkerkstraat/Ir. Driessenstraat

In februari 2025 is het besluit aanvraag voorbereidingskrediet door de gemeenteraad genomen voor het project Herinrichting Oosterkerkstraat / Ir. Driessenstraat.

Schoolzones

Onderstaand de stand van zaken van de aanleg van schoolzones bij basisscholen.

School	Status	Planning
Eerste Leidse Schoolvereniging	Schoolzone gereed	Gereed
Haanstra	Schoolzone gereed	Gereed
Vrije School Mareland	Schoolzone gereed	Gereed
Er-Risèlèh	Schoolzone gereed	Gereed
De Wereldwijzer	Schoolzone gereed	Gereed
De Stevenshof	Schoolzone gereed	Gereed
Lucas van Leyden (Steeg)	Schoolzone gereed	Gereed
Lucas van Leyden (Vliet)	Schoolzone gereed	Gereed
Korte Vlietschool	Schoolzone gereed	Gereed
De Arcade	Schoolzone gereed	Gereed
Mytyschool De Thermiek	Schoolzone gereed	Gereed
Leimundo	Schoolzone gereed	Gereed
De Ley	Schoolzone gereed	Gereed
De Leidse Houtschool	Schoolzone gereed	Gereed
International School Leiden (ISL)	Schoolzone gereed	Gereed
St. Joseph	Schoolzone gereed	Gereed
Lorentzschool	Schoolzone gereed	Gereed
Woutertje Pieterse	Schoolzone gereed	Gereed
De Vlieger	Schoolzone gereed	Gereed
Auris De Weerklank	Lopend, onderdeel van project rioolvervanging Hoge Mors	2025
De Morskring (Dam)	Lopend	2026
De Morskring (Storm)	Lopend	2026
Pacelli	Lopend	2026
De Pionier	lopend	2026
De Zijlwijschool	Lopend	2026/2027
De Dukdalf	Lopend	2026/2027
De Tweemaster	Gesprekken starten Q3 2025	2026/2027
Kwintijn	Gesprekken starten Q3 2025	2026/2027
Montessorischool Apollo	Geen schoolzone	Verwachte start 2026
De Viersprong	Geen schoolzone	Verwachte start 2027
De Springplank	Geen schoolzone	Verwachte start 2027
De Singel	Geen schoolzone	Verwachte start 2027
De Astronaut	Geen schoolzone	Verwachte start 2026
Brede School Merenwijk	Geen schoolzone	Verwachte start 2026
Anne Frankschool	Geen schoolzone	Verwachte start 2026
PI-school De Brug	Geen schoolzone, nagaan of hier schoolzone nodig is	
Winford	Geen schoolzone, nagaan of hier schoolzone nodig is	

Doelenbomen

Beleidsterrein 4A Duurzame mobiliteit

Doel	Prestatie	
4A1 Verduurzaming mobiliteit	4A1.1 Beïnvloeding modal shift ten gunste van fiets, voetganger en openbaar vervoer	✓
	4A1.2 Stimuleren verduurzaming personen en goederenvervoer	✓
	4A1.3 Invoering zero-emissie stadslogistiek	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 4A Duurzame mobiliteit

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 4B Bereikbaarheid

Doel	Prestatie	
4B1 Verbeteren bereikbaarheid	4B1.1 Verbeteren bereikbaarheid voor voetgangers	✓
	4B1.2 Verbeteren bereikbaarheid fiets	✗
	4B1.3 Verbeteren openbaar vervoer	✓
	4B1.4 Waarborgen doorstroming	✗
	4B1.5 Verbeteren parkeeraanbod	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 4B Bereikbaarheid

4B1.2 Verbeteren bereikbaarheid fiets

Door afstemming met andere raakvlakprojecten is de verwachting dat de start uitvoering van het project afsluiting Rijnzichtbrug en herinrichting Morsweg in zomer 2027 is.

ProRail is niet akkoord met het beschikbaar stellen van de benodigde grond voor de voorkeursvariant voor het fietspadontwerp van het fietspad Broekweg thv de brandweerkazerne Gooimeerlaan. Een haalbaarheidsstudie heeft geen haalbare alternatieven opgeleverd. In de sturingsdriehoek is besloten het project te stoppen en het vrijgekomen budget in te zetten voor andere fietsprojecten.

Het project Brug Korte Vlietpad zal worden heroverwogen i.v.m. raakvlakken met het project Panoramapark.

4B1.4 Waarborgen doorstroming

De voortgang en samenhang van deeltrace Willem de Zwijgerlaan met de gebiedsontwikkeling Park de Zwijger heeft meer tijd geleverd dan aanvankelijk gepland. Hierdoor is de aanvraag uitvoeringskrediet verschoven naar Q2 2027 en start uitvoering naar Q1 2029.

Momenteel wordt nog onderzocht of de fasering van de herinrichting kruispunt Hoge Rijndijk/Willem van der Madeweg zo kan worden gedaan dat onderdelen van het verkeersproject eerder kunnen worden uitgevoerd.

Groene loper kruising Churchillaan/Haagweg is nog niet opgestart.

Groene lopers kruising Plesmanlaan/Haagse Schouwweg/Dr. Lelylaan is nog niet opgestart.

Vanuit project Wernink wordt momenteel onderzocht of het projectgebied via één ontsluiting met een tunnel richting de Hoge Mors ontsloten kan worden. Indien dit kan, zijn geen maatregelen nodig aan de kruising Dr. Lelylaan / Amphoraweg.

Momenteel vinden nog onderzoeken plaats die de scope en uitgangspunten voor het project kruispunt Dr. Lelylaan/Barnsteenstraat kunnen beïnvloeden. Naar verwachting is eind 2025 voldoende duidelijk om de startopdracht te kunnen opstellen.

Beleidsterrein 4C Verkeersveiligheid

Doel	Prestatie	
4C1 Verbeteren verkeersveiligheid	4C1.1 Stimuleren verkeersveilig gedrag	✓
	4C1.2 Verbeteren verkeersveilige inrichting	⚠

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 4C Verkeersveiligheid

4C1.2 Verbeteren verkeersveilige inrichting

Voor Groene lopers Rotonde Ommedijkseweg/Haagse Schouwweg is het projectplan in Q1 2025 vastgesteld. Project ligt stil vanwege capaciteitsgebrek.

Momenteel wordt met Provincie onderzocht of werkzaamheden aan het omvormen van het kruispunt Groote Vink naar een rotonde en de aanleg van fietspaden gelijk kunnen vallen met de provinciale werkzaamheden aan de Waddingerbrug.

I.v.m. prioritering raadsagenda wordt de voorhangprocedure voor de herinrichting Lammenschansweg doorgeschoven naar de agenda van september. De aanvraag voorbereidingskrediet wordt verwacht in Q1 2026, waarna de uitvoering start in 2028.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 4 Bereikbaarheid (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Budgettair neutraal	04.01	Scanunit handhavingsvoertuig parkeren	L	S			0	25	25	25
			B	I	Ja	Reserve parkeren	0	-25	-25	-25
	04.02	Verlichting parkeergarage Soestdijkkade	L	S			0	12	12	12
			B	I	Ja	Reserve parkeren	0	-12	-12	-12
Resultaat programma							0	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:

Niet van toepassing.

Budgetneutrale wijzigingen:

04.02 Krediet verlichting parkeergarage Soestdijkkade

Om de parkeergarage Soestdijkkade te verduurzamen worden de bestaande TL-armaturen vervangen door LED-verlichting. Dit levert een aanzienlijke energiebesparing op waarbij de verwachting is dat deze investering zich binnen drie jaar terugverdiend. Daarnaast verhoogt een goed verlichte parkeergarage de veiligheid, comfort en tevredenheid van de gebruikers. Voorgesteld wordt om een krediet van € 59.000 (met een afschrijftermijn van 5 jaar) beschikbaar te stellen en de bijbehorende kapitaallasten van € 12.390 te dekken uit de reserve parkeren (zie besluitpunt 3).

04.01 Krediet scanunit handhavingsvoertuig parkeren

De scanunit van de eerste scanauto is einde levensduur en moet worden vervangen. Met de vervanging blijft de eerste scanauto operationeel. Voorgesteld wordt om een krediet van € 120.000 (met een afschrijvingstermijn van 5 jaar) beschikbaar te stellen en de bijbehorende kapitaallasten van € 25.200 te dekken uit de reserve parkeren (zie besluitpunt 4).

5

Omgevingskwaliteit

Omgevingskwaliteit

<i>Programmanummer</i>	5
<i>Commissie</i>	Leefbaarheid en Bereikbaarheid
<i>Portefeuille(s)</i>	Klimaat, Mobiliteit & Financiën Energie, Werk, Inkomen & Cultuur Bestuur, Veiligheid, Handhaving & Regio Wonen, Bouwen & Welzijn

De missie van het programma Omgevingskwaliteit luidt:

De gemeente Leiden staat voor een stad met een openbare ruimte die schoon, heel en veilig is, waar mensen graag vertoeven en die uitnodigt tot verantwoordelijk gedrag. Zij doet dit samen met alle gebruikers. Om de stad leefbaar en aantrekkelijk te houden moet Leiden zich aanpassen om de gevolgen van klimaatverandering aan te kunnen en de biodiversiteit te vergroten.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Tweede Groene ring / Panoramapark

Uit de prijsvraag over de Tweede Groene Ring is een prijswinnaar naar voren gekomen, namelijk de combinatie van Polyfern, InnoBeweegLab en Bureau Brick. Het projectteam is aan de slag gegaan met de nadere invulling van het concept, met het kiezen van prioriteiten en met het zoeken van geld voor de financiering van projecten. Hierbij zal zoveel mogelijk worden aangesloten bij andere projecten die al lopen.

Nota Dieren

Na een voorhangprocedure waarin de gemeenteraad zijn zienswijzen op de Nota kenbaar heeft gemaakt heeft de Nota Dieren 6 weken ter inzage gelegen. Er zijn 23 inspraakreacties ontvangen. Dit heeft geleid tot wijzigingen van de nota die op 15 juli 2025 door het college is vastgesteld.

Versterken natuurwaarden in Oostvlietpolder

Het tweede kwartaal hebben bijeenkomsten met andere overheidsorganisaties plaatsgevonden over beleid en wensen ten aanzien van de verbetering van de natuurwaarden in de Oostvlietpolder, met mogelijkheden voor extensieve recreatie. Ook heeft een informatie avond met omwonenden en belanghebbenden plaatsgevonden, waarbij hun kansen en bedreigingen zijn genoteerd. De informatie van alle partijen en van de gemeente zal resulteren in een gedeeld beeld hoe de natuurwaarden verbeterd kunnen worden.

Groene kansenkaart

Het tweede kwartaal zijn er weer een aantal versteende plekken in de stad vergroend, zoals het Amsterdamse Jofferspad en de Marie Jungiusstraat. Bij de Nova Passage zijn de plantvakken aangelegd, maar vanwege de droogte en hitte is besloten om pas in september aan te planten.

Aanleggen Singelpark

Er is een succesvolle aanbesteding geweest voor de herinrichting van de Jan van Houtkade. De aannemer start in het 4e kwartaal met de uitvoering.

Beheren openbare ruimte

- Openbare verlichting: de totale vervanging naar LED is een proces van meerdere jaren. Daar waar vervangen word, wordt LED technologie toegepast. Het vervangen van de Leidse lantaarns door LED versies loopt gestaag, hierbij zijn wij afhankelijk van de capaciteit van de leverancier.
- Beheer wegen: de vervangingsopgave Haagse Schouwweg, Doctor Lelylaan en Kanaalweg zijn uitgevoerd. De vervangingsopgave van de Zoeterwoudsesingel staat nog voor dit jaar op de planning (okt-dec). Ten aanzien van het groot onderhoud elementenverharding lopen we op schema.
- Uitvoeren straatreiniging en graffiti bestrijding: we zijn bezig met het opknappen van de afvalbakken en ook komt er een extra schoonmaakronde. Verder lopen er opschoonacties met bewoners waarbij elke maand een wijk zwerfafvalvrij wordt opgeleverd en worden de stoeplantaaltes langs de gevels buiten het centrum niet meer verwijderd.
- Beheren spelen: de vervanging van geplande speelplekken en speeltuinen heeft enige vertraging opgelopen door een complexe contractvorming. Dit heeft geen effect gehad op de veiligheidscontrole en het onderhoud van speelplekken, dit verloopt goed.

Beleid openbare verlichting

Het onderzoek naar de invloed van (straat)verlichting op biodiversiteit is in het voorjaar 2025 begonnen en loopt circa een jaar door. Het nieuwe beleidsplan Openbare Verlichting & Donkerte is ter vaststelling aan het college aangeboden. We zijn gestart met het plaatsen van vleermuisvriendelijke verlichting (2200 Kelvin) langs aangewezen trajecten waaronder de Roomburgerweg. Andere locaties volgen.

Duurzame Wijkvernieuwingen
Onderstaand een overzicht per project.

Project	Start	Gereed
Noorderkwartier oost fase 1	-	Afgerond
Noorderkwartier oost fase 2		Afgerond
Noorderkwartier oost fase 3, 4, 5	Q2 2025	Q2 2027
Gasthuiswijk-Haagweg Zuid fase 1	-	Afgerond
Gasthuiswijk-Haagweg Zuid fase 2	in uitvoering	Q2 2027
Gasthuiswijk-Haagweg Zuid fase 3	Q1 2027	Q2 2028
Gasthuiswijk-Haagweg Zuid fase 4	Q2 2026	Q4 2027
Professorenwijk fase 1	-	Afgerond
Professorenwijk fase 2	in uitvoering	Q4 2025
Vogelwijk		Afgerond
Raadsherenbuurt	in uitvoering	Q2 2027
Hoge Mors fase 1		Afgerond
Hoge Mors fase 2	Q1 2026	Q4 2028
Hart van Meerburg	Q3 2026	Q2 2029
Boshuizen	Q3 2029	Q4 2032
Fortuinwijk- noord	Q3 2027	Q4 2030
Fortuinwijk- zuid	Q3 2028	Q4 2031
Merenwijk Rodes	Q1 2028	Q4 2029
Merenwijk Horsten	Q1 2028	Q4 2029
Merenwijk totaal	Q1 2028	Q4 2039

Doelenbomen

Beleidsterrein 5A Verharde openbare ruimte

Doel	Prestatie	
5A1 Schoon, heel en veilig	5A1.1 Ontwikkelen beleid openbare ruimte	✓
	5A1.2 Beheren openbare ruimte	⚠
	5A1.3 Inzamelen huishoudelijk afval	✓
	5A1.4 Beheren contracten buitenreclame	⚠
	5A1.5 Handhaven gebruik openbare ruimte	✓
	5A1.6 Werken voor derden cluster beheer	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 5A Verharde openbare ruimte

5A1.2 Beheren openbare ruimte

Het overlijden van de projectcoördinator voor o.a. bruggen en walkanten bij de afdeling Werkvoorbereiding en Toezicht heeft de nodige impact gehad. Omdat het werven van een technisch kundige nieuwe medewerker binnen dit specifieke domein lastig is, heeft dit geleid tot vertraging in werkzaamheden bij het beheren van bruggen en viaducten en vernieuwen walmuren. Voor het beheren van bruggen en viaducten betekent dit dat het werk aan de elektromechanica, conform de machinerichtlijn tot nader order opschuift. Voor het cyclisch onderhoud wordt alleen essentieel werk doorgevoerd. Het werk aan de Stationspleintunnel en aan de Julius Caesarbrug verloopt wel volgens planning.

Voor het beheren van walmuren betekent dit dat het cyclisch groot onderhoud tot nader order opschuift. Onderstaande geplande werkzaamheden lopen wel volgens planning:

- het levensduur verlengend onderhoud van de grachtenkades;
- het afronden van de ontwerpvisie middels herstelstrategie kadebomen in combinatie van kadeherstel;
- het ontwerp grondwater regulerend systeem voor gehele stad.

5A1.4 Beheren contracten buitenreclame

De gemeenteraad heeft een motie aangenomen met als doel het weren van fossiele reclames binnen de gemeente. Indien deze maatregel wordt uitgevoerd, kan dit gevolgen hebben voor de financiële afdracht die de gemeente ontvangt van de buitenreclame-exploitanten waarmee zij een overeenkomst heeft. De mogelijke impact hiervan wordt momenteel onderzocht en de implicaties werken wij verder uit.

Beleidsterrein 5B Openbaar water

Doel	Prestatie	
5B1 Waterkwantiteit op orde en verbeteren waterkwaliteit	5B1.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid waterkwantiteit en waterkwaliteit	✓
	5B1.2 Beheren openbaar water en riolering	✓
5B2 Recreatieve waarde water vergroten	5B2.1 Ontwikkelen beleid gebruik openbaar water	✓
	5B2.2 Exploiteren havens en waterwegen	✓
	5B2.3 Behandelen ligplaatsvergunningen	✓
	5B2.4 Handhaven gebruik openbaar water	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 5B Openbaar water en klimaatadaptatie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 5C Openbaar groen en biodiversiteit

Doel	Prestatie	
5C1 Ontwikkelen en beheren van het openbaar groen	5C1.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid stedelijk en regionaal groen	✓
	5C1.2 Renoveren en herinrichten parken	✓
	5C1.3 Beheren openbaar groen	✓
	5C1.4 Behandelen kapvergunningen	✓
	5C1.5 Aanleggen Singelpark	✓
	5C1.6 Beheren Oostvlietpolder	⚠
5C2 Bevorderen biodiversiteit	5C2.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid biodiversiteit	✓
5C3 Bevorderen dierenwelzijn	5C3.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid dierenwelzijn	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 5C Openbaar groen en biodiversiteit

5C1.6 Beheren Oostvlietpolder

De werkzaamheden van WarmtelinQ starten niet in 2025, omdat er nog geen aannemer is gecontracteerd voor het uitvoeren van de werkzaamheden door de Gasunie. De planning schuift door naar 2026 en mogelijk 2027. Dit betekent dat het beheer van het weidevogelgebied in elk geval in 2025 nog kan worden voortgezet.

Beleidsterrein 5D Milieu en duurzaamheid

Doel	Prestatie	
5D1 Werken aan een klimaatneutrale en klimaatingerichte stad	5D1.1 Milieubeheer algemeen	✓
	5D1.2 Uitvoeren geluidsanering	✓
	5D1.3 Uitvoeren bodemsanering	✓
	5D1.4 Uitvoeren duurzaamheidsbeleid	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 5D Milieu en duurzaamheid

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 5E Klimaatadaptatie

Doel	Prestatie	
5E1 Beperken van effecten van extreme neerslag, langdurige droogte en hittestress; betrekken bewoners en ondernemers bij klimaatverandering	5E1.1 Ontwikkelen en uitvoeren beleid klimaatadaptatie	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 5E Klimaatadaptatie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 5 omgevingskwaliteit (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Budgettair neutraal	05.01	Noorderkwartier Oost	L	S			0	0	0	0
	05.02	Houtversnippermachine	L	S			0	0	0	0
	05.03	Riool- en waterzorgheffing	L	S			0	0	0	0
Resultaat programma							0	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:
Niet van toepassing.

Budgetneutrale wijzigingen:

05.01 Krediet Noorderkwartier Oost

Recent is fase 2 (riolering en herinrichtingsopgave) van het project afgerond en is vastgesteld dat sprake is van een overschrijding op het beschikbare budget van afgerond € 120.000. De overschrijding wordt met name veroorzaakt door prijsstijgingen die niet volledig zijn gecompenseerd. Daarnaast heeft vertraging in de uitvoering gezorgd voor hogere plankosten.

Na fase 2 dient de rioleringsopgave voor de Oranjestraat nog uitgevoerd te worden. Hiervoor is recentelijk een geactualiseerde kostenberekening gemaakt met als uitkomst hogere plan-, onderzoeks- en bouwkosten. Als gevolg hiervan ontstaat een tekort op het nog beschikbare krediet van € 800.000. Per saldo wordt het geprognosticeerde tekort op dit project een bedrag van € 920.000. Voorgesteld wordt om het tekort te dekken door (zie besluitpunt 6):

- het krediet Herinrichtingsmaatregelen Maresingel te verlagen met € 170.000 omdat dit krediet niet meer volledig nodig is voor de wijkvernieuwingsopgave (vanwege de verschillende afschrijftermijnen betekent dit feitelijk een dekking van € 120.000).

- de investering Meerburg Utrechts Jaagpad in het meerjareninvesteringsplan te verlagen met € 800.000.

Betreffende investering is bedoeld voor rioleringswerkzaamheden, maar het moment van uitvoering is onduidelijk omdat dit afhankelijk is van de eigendomsoverdracht van de grond van de provincie naar de gemeente en de technische voorbereiding van het werk. Voorgesteld wordt om bij het opstellen van het nieuwe IWKP 2029-2032 de actuele stand van zaken omtrent de eigendomsoverdracht en technische voorbereidingen, inclusief de financiële gevolgen van de verlaging van het beschikbare budget, mee te nemen. Een eventueel restantkrediet zal terugvloeien naar de investering Meerburg Utrechts Jaagpad.

05.02 Krediet houtsnippermachine

Om op een veilige en verantwoorde wijze werkzaamheden aan bomen te kunnen uitvoeren zijn European Tree Workers (ETW'ers) in dienst genomen. Door deze expertise in eigen beheer te hebben, is de organisatie flexibeler inzetbaar, onder meer bij het afhandelen van calamiteiten (ook buiten reguliere werktijden) en bij het uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden die buiten het bestek van onderaannemers vallen. Dit leidt niet alleen tot kostenbesparing, maar maakt het ook mogelijk om snel en adequaat te reageren op meldingen. Om de werkzaamheden verder te optimaliseren is de aanschaf van een elektrische houtversnipperaar noodzakelijk. Het versnipperen van takken op locatie en het afvoeren van snippers is aanzienlijk efficiënter en goedkoper dan het transporteren van ongesnipperd takhout naar de groenverwerker. Er is bewust gekozen voor een volledig elektrisch aangedreven machine, passend bij de duurzaamheidsambities van de gemeente. Voorgesteld wordt om een krediet van € 55.000 beschikbaar te stellen voor de aanschaf van een houtsnippermachine en de bijbehorende kapitaallasten van € 6.050 te dekken door het verlagen van het budget voor groenonderhoud met hetzelfde bedrag (zie besluitpunt 5).

05.03 Riool- en waterzorgheffing

Door invoering van de riool- en waterzorgheffing ontvangt naast de gebruiker ook de eigenaar van een woning of niet-woning een aanslag. Hierdoor stijgt de bijdrage aan de BSGR met € 400.000. Waarvan € 200.000 voor invoeringkosten eigenarenheffing. Voor de invoering van de subsidieregeling groene daken en afkoppelen hemelwaterafvoer van het gemeentelijk riool is vanaf 2026 € 200.000 beschikbaar. Anderzijds daalt het

aanslagbedrag van de gebruiker waardoor het beroep op kwijtschelding met € 400.000 vermindert. Per saldo is deze wijziging hiermee budgetneutraal.

6

Stedelijke ontwikkeling

Stedelijke ontwikkeling

<i>Programmanummer</i>	6
<i>Commissie</i>	Stedelijke Ontwikkeling
<i>Portefeuille(s)</i>	Wonen, Bouwen & Welzijn Bestuur, Veiligheid, Handhaving & Regio Energie, Werk, Inkomen & Cultuur

De missie van het programma Stedelijke ontwikkeling luidt:

De gemeente Leiden staat voor een optimale ruimtelijke ontwikkeling van de beschikbare, schaarse ruimte van stad en regio die gericht is op een kwalitatief hoogwaardige woon-, werk- en leefomgeving.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Beleidssterrein Ruimtelijke planvorming en plantoetsing

Rijnlandse architectuurprijs

Het RAP heeft een lopend architectuur programma met een breder bereik. De aanmelding voor de Rijnlandse architectuurprijs is weer gestart en zal 15 oktober uitgereikt worden in het Stadhuis.

Beleidssterrein Wonen

Volkshuisvestingsprogramma

Het volkshuisvestingsprogramma is na de inspraak vastgesteld en in werking getreden.

Leidse visie op wonen, zorg en welzijn

Met de gemeenten en partners uit de Leidse regio hebben we een (sub)regionale woonzorgcomponent opgesteld. Partners als corporaties, marktpartijen, het Zorgkantoor, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties en ervaringsdeskundigen zijn hierin sleutelspelers geweest. Gedurende dit proces hebben we afspraken gemaakt over de verschillende bijzondere doelgroepen en over waar we (sub)regionaal samenwerken en waar niet. Deze woonzorgcomponent was vervolgens de basis voor de Leidse visie op wonen, zorg en welzijn. Hieraan zijn ook lokale accenten en aandachtspunten toegevoegd, zoals de inzet op geclusterde woonvormen. Onderdelen van de Leidse visie op wonen, zorg en welzijn vloeien uiteraard ook voort uit uitspraken uit de Omgevingsvisie Leiden 2040. De Leidse visie op wonen, zorg en welzijn wordt na de zomer van 2025 aan de raad voorgelegd. Na vaststelling zal de uitvoering landen in (bestaande) uitvoeringsprogramma's voor de verschillende doelgroepen. In een kernteam zal de onderlinge samenhang gewaarborgd worden en worden knelpunten besproken.

Beleid woningmarktregulerende maatregelen

Het beleid woningmarktregulerende maatregelen is nu ruim een jaar van kracht. Het eerste jaar stond vooral in het teken van vergunningverlening en het informeren van verhuurders en huurders. Nu wijzigt dit en komt de focus te liggen op de handhaving van verhuurders die zich niet aan de regels houden. Waarbij altijd aandacht is voor het borgen van de rechten van de huurders. In de eerste helft van 2025 is een uitgebreide campagne gestart om huurders te informeren en te activeren om op te komen voor hun rechten.

Beleidsterrein Energietransitie

Warmte Leidse Regio

Regionaal zetten we de samenwerking met de Warmte Leidse Regio (WLR) voort, met als doel tot een open regionaal energiesysteem (ORES) te komen. Daarvoor onderzoeken we de mogelijkheden om gezamenlijk (Katwijk, Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude, Voorschoten en Leiden) een publiek warmtebedrijf op te richten. In mei tekenden zes gemeenten, Energie Beheer Nederland (EBN) en netwerkbedrijf Alliander daar een Intentieovereenkomst Ontwikkeling Regionaal Warmtebedrijf voor.

Uitgangspunten gebiedsgerichte warmtetransitie

Na een intensief participatietraject met lokale bewonersinitiatieven, woningcorporaties en Liander heeft de gemeenteraad eind juni de Uitgangspunten gebiedsgerichte warmtetransitie (UGW), met een (groot) aantal moties en amendementen, unaniem vastgesteld.

Startnotitie wijkuitvoeringsplan energietransitie Merenwijk-laag

In juni is door het college de startnotitie wijkuitvoeringsplan energietransitie Merenwijk-laag vastgesteld. Hierin staat hoe de bewonersinitiatieven Duurzame Energie Merenwijk (DEM), Tegengas en de gemeente samen met andere stakeholders zullen komen tot een wijkuitvoeringsplan. Eerst worden de mogelijkheden voor verschillende warmteoplossingen (zoals warmtepompen en warmtenetten) onderzocht en deze worden aan de wijk voorgelegd. Huiseigenaren en huurders worden betrokken via een klankbordgroep, en DEM en Tegengas denken mee in een werkgroep.

Energiebesparing

De activiteiten van Energiek Leiden, zoals de energiefix-rondes bij sociale huurwoningen, de Leidse Duurzame Huizen en het Warmtepompspreekuur raken steeds meer bekend in de stad en trekken steeds meer deelnemers. Ook voor de door de gemeente opgezette vve-aanpak (bijeenkomsten en cursussen) blijkt veel animo te zijn. Duurzaam Leiden helpt om slapende vve's te activeren. Voor de zomer is een plan van aanpak voor verduurzaming particuliere (ver)huur opgesteld. Na de zomer wordt gestart met de fixrondes voor particuliere huurwoningen.

Doelenbomen

Beleidsterrein 6A Ruimtelijke planvorming en plantoetsing

Doel	Prestatie	
6A1 Toedelen van ruimte	6A1.1 Opstellen kaderstellende visies voor de ruimtelijke ontwikkeling van regio, stad en stadsgebieden	✓
	6A1.2 Stimuleren ruimtelijke initiatieven en ruimtelijke kwaliteit	✓
	6A1.3 Opstellen en actualiseren ruimtelijk instrumentarium	✓
	6A1.4 Implementatie Omgevingswet	✓
6A2 Ruimtelijke kwaliteit van de bebouwde ruimte	6A2.1 Behandelen verzoeken om omgevingsvergunningen	✓
	6A2.2 Het voeren van vooroverleg	✓
6A3 Veilig bouwen en veilig gebruiken van bebouwde ruimte	6A3.1 Toezicht en handhaving op veilig bouwen en gebruiken	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 6A Ruimtelijke planvorming en plantoetsing

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 6B Gemeentelijke gronden en gebouwen

Doel	Prestatie	
6B1 Optimale exploitatie van gemeentelijk vastgoed	6B1.1 Voeren van een erfpachtbedrijf	✓
	6B1.2 Opstellen Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) en Vermogensbeheer grondexploitaties	✓
	6B1.3 Exploiteren van gemeentelijke gebouwen	⚠

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 6B Gemeentelijke gronden en gebouwen

6B1.3 Exploiteren van gemeentelijke gebouwen

Exploiteren van gemeentelijke gebouwen betekent (ook) toekomstbestendige duurzame gebouwen. De raadscommissie SO is, middels een brief op d.d. 7 april 2025, geïnformeerd over de stand van zaken van de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed. Daarin is aangegeven dat verduurzaming van de kernportefeuille in 2030 met de huidige financiële middelen en uitvoeringskracht niet haalbaar is. In de tweede helft van 2025 gaan we een vervolgaanpak voor de routekaart uitwerken. In de routekaart wordt het 'Paris Proof' maken van de vastgoedportefeuille als einddoel in 2050 geformuleerd. Hierbij is de uitdaging een gezonde balans te vinden tussen ambitie en realisme. We werken aan een aantal scenario's voor een vervolgaanpak van de verduurzamingsopgave die we daarna aan de raad zullen aanbieden. Deze scenario's kunnen dan betrokken worden bij de Kaderbrief 2026 en het coalitieakkoord 2026-2029.

Het exploiteren van gemeentelijke gebouwen vindt plaats binnen het Beleidskader Vastgoed 2014. De evaluatie van dit kader is afgerond en het evaluatierapport is voor het zomerreces aan de Raad aangeboden. Na het reces zullen de verdere stappen van het vervolgproces worden gezet.

Beleidsterrein 6C Wonen

Doel	Prestatie	
6C1 Hogere kwaliteit en toename van de woningvoorraad	6C1.1 Woonvisie Leiden 2020-2030 en uitvoeringsagenda wonen	✓
	6C1.2 Uitvoering prestatieafspraken 2020-2025	✓
	6C1.3 Regionale woonvisie en woonruimteverdeling	✓
	6C1.4 (Laten) uitvoeren van woningbouwprojecten (inclusief studentenhuisvesting)	⚠
6C2 Opheffen illegale huisvesting	6C2.1 Toezien en handhaven op onrechtmatige bewoning	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 6C Wonen

6C1.3 Regionale woonvisie en woonruimteverdeling

Onder deze prestatie vallen verschillende onderwerpen. Het onderwerp Uitvoering Beleid Woonwagens krijgt een oranje stoplicht.

Uitvoering Beleid Woonwagens

Naast de herinrichting van de Trien Semlerstraat is Leiden bezig met een onderzoek naar de uitbreiding met twee (koop)standplaatsen op Trekvaartplein. Vanuit de Regionale Woonagenda heeft de Leidse regio de opdracht om 12 standplaatsen te realiseren. Tot dusver is er in de Leidse regio nog geen overeenstemming wat zou moeten optellen tot 12 standplaatsen. Dit overleg loopt nog.

6C1.4 (Laten) uitvoeren van woningbouwprojecten (inclusief studentenhuisvesting)

Projecten met een groen stoplicht:

- Lammenschansdriehoek (vh Lammenschanspark)
- Westervoort
- Energiepark
- Werninkterrein
- Groenord fase 2
- Meerburg

Projecten met een oranje stoplicht:

Stationsgebied

Binnen het stationsgebied vallen verschillende projecten. De genoemde projecten krijgen een oranje stoplicht.

Project Lorentz fase 2

De ontwikkelaar heeft door onzekere marktomstandigheden het verzoek gedaan de grond later te mogen afnemen. Er is nog geen datum start bouw, maar de bouw van Lorentz fase 2 zal niet eerder starten dan Q3-2025 en circa 3 jaar later in 2028 gereedkomen.

Project De Geus

De bouw is door technische problemen vertraagd, de oplevering vindt naar verwachting plaats in 2027 of 2028.

Project Morssingelblok

De haalbaarheid van deze ontwikkeling wordt onderzocht. Er is een vertraging ontstaan door een rechtszaak van een marktpartij tegen de voorgenomen gronduitgifte aan de eigenaar van de Stationspleinflat. De sloopwerkzaamheden zijn gepland voor eind 2027 en 2028. De start van de realisatie van de woningen in 2029.

Morspoortterrein

De herziening van de grondexploitatie is in Q2 2025 door de raad vastgesteld. De benoemde vertragingen van de bouw delen blijven aan de orde.

De Zwijger

In 2025 is met de woningcorporaties Ons Doel en De Sleutels en Heijmans gewerkt aan de verdere uitwerking van de gebiedsontwikkeling Park de Zwijger. De uitwerking van de plannen vergt meer tijd dan eerder verwacht. De reden hiervoor is dat de complexiteit aan de noordzijde van het projectgebied groter is door de veranderde marktomstandigheden en de raakvlakken tussen de gebiedsontwikkeling en de infrastructuur. De gebiedsvisie is voor de noordzijde bijgewerkt. Eind 2025 wordt de gewijzigde gebiedsvisie voorgelegd aan de gemeenteraad. Daarmee kunnen we de plannen voor Hoven Oost verder vormgeven.

Naar verwachting zullen in 2025 ook de vervolgovereenkomsten worden gesloten met de corporaties en de CV Kooiplein. Het eerste bouwplan betreft "Touw" van Ons Doel. De eerste funderingswerkzaamheden zullen naar verwachting starten in december 2025. Dit is van belang voor het tijdig halen van de deadline die is gekoppeld aan de verkregen WBI-subsidie.

In 2026 zetten we de ontwerpfase van de deelgebieden voort. De bouwplannen worden door de initiatiefnemers verder gebracht, waarbij aan de gemeenteraad wordt voorgesteld het ruimtelijk besluit te nemen. De bovenwijkse investeringen, waaronder de aanleg van de verlengde Kooilaan en de verdiepte ligging, zijn onderdeel van het project LRN. Voor dat project zal een aanvraag uitvoeringskrediet en een ruimtelijk besluit aan de gemeenteraad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Entreegebied LBSP

In overleg met de gemeente en de universiteit werkt de ontwikkelaar in 2025 verder aan de uitwerking van de bouwplannen voor de verschillende kavels van het Entreegebied. Om de plannen juridisch planologisch mogelijk te maken wordt een wijziging gemaakt op het omgevingsplan of wordt afgeweken van het bestemmingsplan met een omgevingsvergunning. De eerste twee gebouwen met 703 studentenwoningen zijn in 2023 opgeleverd. In 2025 wordt het volgende gebouw opgeleverd met 150 sociale huurwoningen voor internationale medewerkers van de universiteit en 56 midden- en vrije sector huurwoningen. De start bouw van kavel 8 van het Entreegebied is een paar maanden verschoven. Naar verwachting start de bouw begin 2026.

Vondelkwartier

Het bestemmingsplan voor de Motorhuislocatie is in 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. Eind december 2024 is beroep ingesteld tegen het vaststellingsbesluit waardoor het project circa 1,5 jaar zal vertragen. We wachten op de vaststelling van een zittingsdatum.

LEAD

De eerdere gerapporteerde vertraging van drie maanden is opgelopen naar een half jaar. Dit heeft te maken met de complexiteit van de locatie (o.a. extreem veel kabels en leidingen, waaronder hoogspanningskabels en een verkeerstunnel in de nabijheid). De ontwikkelaar probeert de opgelopen vertraging in het bouwproces in te lopen. Of dit lukt is pas over een jaar aan te geven, omdat eerst een dubbellaagse ondergrondse parkeergarage gemaakt moet worden. De gemeente kan het proces op geen enkele manier versnellen.

Telderskade e.o.

Ten aanzien van Huis van de Buurt is, door uitloop van de werkzaamheden, de afronding in het eerste kwartaal van 2026 gepland. Ten aanzien van centrumgebied is besluitvorming naar verwachting midden 2026 vanwege de benodigde voorbereidingstijd.

Plesmanlaan 100 / Jacobs

Het bestemmingsplan voor dit transformatieproject met 420 woningen en commerciële voorzieningen is op 1 februari 2024 door de gemeenteraad vastgesteld. Er is door één appellant beroep ingesteld tegen het vastgestelde bestemmingsplan. In april 2024 heeft de gemeente het beroepschrift ontvangen. In april 2025 heeft de raad het herstelbesluit voor het bestemmingsplan vastgesteld. Het verweerschrift is voorbereid en in juli door de gemeente afgerond en ook is aanvullend onderzoek verricht. Alle stukken zijn inmiddels aangeboden aan de Raad van State. Naar verwachting vindt de zitting van de Raad van State eind 2025 plaats. Het bezwaarschrift op de kapvergunning voor enkele bomen ten behoeve van de aanleg van het WKO-systeem is afgewezen door de Commissie Bezwaarschriften. De kap van bomen vindt pas plaats na de uitspraak van de Raad van State. Het bestemmingsplan is gecoördineerd met de verleende omgevingsvergunning. Er is ook beroep ingesteld tegen de omgevingsvergunning. De eigenaar/ontwikkelaar heeft aangegeven na een positief besluit van de Raad van State zo snel mogelijk met de sloop- en bouwwerkzaamheden te willen starten.

Beleidsterrein 6D Energietransitie

6D1 Klimaatneutrale gebouwde omgeving in 2050	6D1.1 Energiebesparing	✓
	6D1.2 Opwek duurzame energie	✓
	6D1.3 Warmtetransitie	⚠

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 6D Energietransitie

6D1.3 Warmtetransitie

Deze prestatie krijgt een oranje stoplicht. Eind juni heeft de gemeenteraad de Uitgangspunten gebiedsgerichte warmtetransitie (UGW) unaniem vastgesteld met een (groot) aantal moties en amendementen; na een intensief participatietraject met lokale bewonersinitiatieven, woningcorporaties en Liander kan het college de uitvoering

nu verder vormgeven. Dat is echter nog niet zo makkelijk. Een van de belangrijkste doelen uit het Plan van Aanpak Gebiedsgerichte Warmtetransitie (2023), 8.000 nieuwe aansluitingen op een warmtenet in 2030, raakt verder uit beeld. Om in ieder geval een deel te halen, zullen we (ook financieel) een stap naar voren moeten zetten.

Hoewel de Wet collectieve warmte (Wcw) inmiddels is aangenomen, is het aantal publieke warmtebedrijven wat klaar staat om uit te voeren, nog op één hand te tellen. Mede daarom zet de gemeente Leiden, samen met vijf omliggende gemeenten (Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude, Voorschoten en Katwijk) in op het oprichten van een (regionaal) publiek integraal warmtebedrijf of (R)PIW. Volgens de huidige planning is het warmtebedrijf begin 2027 operationeel, waarna het nieuwe warmteprojecten kan ontwikkelen en projecten die al zijn opgestart (zoals Fortuinwijk-Noord). Mogelijk kan het warmtebedrijf ook een rol spelen in het uitbreiden van het bestaande warmtenet van Vattenfall in wijken als de Mors, Leiden Noord en Meerburg. Deze aanpak staat momenteel on hold. In ons warmteprogramma komt te staan wat de opgave voor collectieve warmte in Leiden is, deze wordt uiterlijk eind 2026 vastgesteld door het college na een wensen- en bedenkingenprocedure met de gemeenteraad. Met de Wcw, UGW en een publiek warmtebedrijf krijgen we steeds meer regie om die opgave te realiseren. Maar we blijven deels afhankelijk van ontwikkelingen, zoals de aanleg van Warmteling en voldoende middelen vanuit het rijk.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 6 Stedelijke ontwikkeling (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Budgettair neutraal	06.01	Subsidie Werninkterrein	L	I	Ja	Reserve grondexploitaties	150	0	0	0
			B	S			-150	0	0	0
	06.02	Herinrichting Stationsplein	L	S			0	0	0	0
Resultaat programma							0	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:
Niet van toepassing.

Budgetneutrale wijzigingen:

06.01 Subsidie Werninkterrein

De subsidie van het Rijk voor de ontwikkeling van het Werninkterrein (een bedrag van € 150.000) is bedoeld voor onderzoeken die de gemeente moet of wil uitvoeren, maar die waarschijnlijk niet doorbelast kunnen worden aan de ontwikkelaar van het Werninkterrein. Voorgesteld wordt om deze subsidie in de reserve grondexploitaties te storten en te labelen voor de ontwikkeling van het Werninkterrein.

06.02 Krediet herinrichting Stationsplein

Met het vaststellen van Kaderbrief 2025-2029 is besloten om voor de tijdelijke herinrichting van het stationsplein een krediet van € 7.883.000 beschikbaar te stellen. Het krediet wordt gedekt door een rijksbijdrage van € 1.668.914, een bedrag van € 4.723.000 uit de reserve grondexploitaties en een investering van € 1.491.086 uit het meerjareninvesteringsplan. Bij besluitvorming in de Kaderbrief is rekening gehouden met de beschikbaarheid van € 200.000 binnen de investering 'verplaatsen businfra', maar het bijbehorende besluitpunt was niet opgenomen in het raadsvoorstel. Voorgesteld wordt dit nu alsnog te doen en het krediet voor tijdelijke herinrichting Stationsplein met € 200.000 te verhogen en dit te dekken door de investering 'verplaatsen businfra' in het meerjareninvesteringsplan met hetzelfde bedrag te verlagen. Het verschil in kapitaallasten als gevolg van de verschillende afschrijvingstermijnen (een bedrag van € 15.000) komt ten laste van de stelpost kapitaallasten en wordt meegenomen bij de eerstvolgende actualisatie van het meerjareninvesteringsplan (zie besluitpunt 7).

7

Jeugd en onderwijs

Jeugd en onderwijs

Programmanummer	7
Commissie	Onderwijs en samenleving
Portefeuille(s)	Kansengelijkheid, jeugd & onderwijs

De missie van het programma Jeugd en onderwijs luidt:

In Leiden groeien kinderen en jongeren gezond en veilig op in een stimulerende omgeving, zodat zij hun talenten volledig kunnen ontwikkelen en volwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Beleidssterrein Jeugd

Het organiseren van specialistische jeugdhulp

Een van de maatregelen van de Taskforce is het aanstellen van een programmadirecteur. De interim programmadirecteur is in juni 2025 gestart. Deze programmadirecteur heeft de opdracht om een regionaal plan van aanpak te schrijven om de overige maatregelen van de Taskforce te implementeren. De Taskforce Jeugdhulp voert op regelmatige basis overleg om te sturen op dit proces. Om de kosten van de specialistische jeugdhulp te verminderen wordt daarnaast gewerkt aan de afbouw van de Buiten Budgettaire Route en het collectivieren van individuele voorzieningen waar mogelijk.

Jeugdhulp door de Stichting Jeugdteams Leidse regio

De Jeugdteams hebben veel aandacht voor normaliseren, collectivieren, afbakening van jeugdhulp en verbetering van data en monitoring. Gemeenten hebben samen met de jeugdteams de uitvoeringsagenda 2025-2028 met werkafspraken ontwikkeld. Vanaf de tweede helft van 2025 wordt uitvoering gegeven aan deze uitvoeringsagenda om Stichting Jeugdteams Leidse regio verder te ontwikkelen. Hiermee wordt ervoor gezorgd dat jeugdigen en gezinnen de juiste tijdelijke hulp, op de juiste plek, op het juiste moment, van een juiste professional krijgen, als het eigen netwerk niet (meer) toereikend is.

Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028

De conferentie 'Jouw Kracht, Hun Toekomst: Samen het verschil maken voor de Leidse jeugd' heeft een vervolg in de netwerkbijeenkomsten met professionals en inwoners in de Leidse wijken. Deze netwerkbijeenkomsten worden in het najaar van 2025 georganiseerd. Op deze manier wordt ingezet op het versterken van de Leidse sociale basis.

In de Hervormingsagenda Jeugd zijn maatregelen geschreven om de lokale jeugdteams te versterken. In samenwerking met de regiogemeenten en Stichting Jeugdteams Leidse regio wordt in het najaar van 2025 uitvoering gegeven aan deze maatregelen.

Beleidskader Gezondheid, Sport, Spelen en Bewegen

In de eerste helft van 2025 hebben we gewerkt aan de basis voor een nieuw beleidskader gezondheid, sport, spelen en bewegen. Hierin zijn de aanbevelingen uit de begin 2024 vastgestelde evaluatie van de beleidskaders

Sport & Gezondheid en Spelen & Bewegen leidend. Eind 2025 organiseren we de participatie met de stad. Dit doen we in de vorm van een stadscongres, waarin op de verschillende thema's focusgroepen georganiseerd worden. In dit proces zorgen we ervoor dat we alle betrokken groepen betrekken.

Speeltuinen

Vanuit de Samenspeelbelofte zijn er twee Samenspeeldagen op 13 april en 6 juli georganiseerd in SV de Vogelenwijk. Op deze dagen staan het samenspelen van kinderen met en zonder beperking centraal. Daarnaast hebben elf speeltuinverenigingen in Leiden in samenwerking met het Nationaal Fonds Kinderhulp in april 2025 een dag georganiseerd om stil te staan bij kinderarmoede. Alle speeltuinen waren gratis toegankelijk en samen hebben ze op deze dag ongeveer 1.100 spelende kinderen ontvangen. Voor de realisatie van een nieuw speeltuingebouw heeft Speeltuinvereniging Zuid-West een projectleider aangesteld. Deze is momenteel bezig met het doorlopen van de vergunningprocedures.

In 2025 zijn de volgende speelplekken of een speeltoestel op de speelplek tot nu toe vervangen: Hooghkamerpark, Atjehstraat 13a achterkant en bij SV Morschkwartier. In de zomer van 2025 werd aan de volgende andere speelplekken nog gewerkt: Suze Baarthof, Matilo, Edelkarper, SV Oosterkwartier, Mondlanestraat, Fien de La Marsstraat, Atjehstraat 74 achterkant, Kanaalstraat 21, Atjehstraat tegenover 97, Annie Coertstraat, SV Stevenshof, Stevenspark.

Verder is er 50.000 euro voor speeltuinvereniging ZW beschikbaar gesteld. Er is kinderp participatie geweest voor Cronesteijn (specifiek met kinderraad) en voor alle andere speelplekken zijn ook kinderen en buurtbewoners bevraagd. Beweegsleutels werden toegepast bij onder andere de Zwijger, Westerpoort, Panoramapark en de Lammerschans driehoek (pocketpark).

Waarborgen kwaliteit (openbare) speelruimte

We voldoen niet op alle speelplekken aan alle speelrichtlijnen. Hier is ook geen beleid op vastgesteld. We werken eraan om de speelplekken wel aan de speelrichtlijnen te laten voldoen.

Groenblauwe schoolpleinen

Groenblauwe schoolpleinen zijn uitdagende pleinen die uitnodigen tot spelen en bewegen en die voorzien zijn van planten, struiken, bomen en eventueel water. Naar aanleiding van de inventarisatie van de schoolpleinen in de gemeente Leiden wordt een advies in de tweede helft van 2025 verder uitgewerkt. Daarnaast is op het Bonaireplein een pilotproject gestart voor herinrichting van het plein. De uitkomsten van de pilot nemen we mee in het advies over het vergroenen van andere schoolpleinen. Bij het IVN-Jantje Beton is een subsidieaanvraag ingediend voor het vergroenen van twee schoolpleinen in Leiden in 2026. Op twee andere basisscholen heeft de NDE-adviseur op verzoek van de school advies gegeven over het vergroenen van het schoolplein.

Beleidssterrein Onderwijs

Leidse Gelijke Kansen Aanpak

In 2025 werd uitvoering gegeven aan de Leidse Gelijke Kansen Aanpak (2024-2026). Er werden een aantal inspanningen in de praktijk gedaan, zoals de inzet van Leidse brugfunctionarissen en de doorontwikkeling van Kansrijk Onderwijs Leiden. Daarnaast werd in het licht van Leiden Onderwijsstad 2025 stevig ingezet op verbinding, ontmoeting en kennisdeling. Voorbeelden hiervan zijn de voorlichtingsbijeenkomst in Het Gebouw rond 'armoede op scholen' in samenwerking met het Jeugdeducatiefonds, een kennisdelingssessie ter afronding van het Nationaal Programma Onderwijs in september, een bijdrage vanuit Kansrijk Onderwijs Leiden aan de 'Nacht van de leraar' en een 'Leidse week van gelijke kansen' inclusief een landelijk congres op 3 november in co-creatie met de Gelijke Kansen Alliantie.

Aangekondigde bezuinigingen op het onderwijs

Door het Rijk werden in het hoofdlijnenakkoord bezuinigingen aangekondigd per 1 januari 2026. Denk hierbij aan de voorgenomen tien procent bezuiniging op onderwijsachterstandenbeleid en de voorgenomen bezuiniging op de Onderwijskansenregeling (voortgezet onderwijs). Deze bezuinigingen zorgen voor onzekerheid bij schoolbesturen, scholen en de partners rond het onderwijs. Als gemeente Leiden omarmen we dan ook een motie van Helmond (via stemadvies voor de algemene ledenvergadering van de Vereniging Nederlandse Gemeenten) voor behoud van gelijke onderwijskansen voor alle kinderen en jongeren. Via het bestuurlijk overleg onderwijs hebben we onze partners proactief benaderd om te inventariseren wat deze bezuinigingen voor hen betekenen. Zij gaven aan nu niet te handelen en de landelijke ontwikkelingen te volgen. We monitoren bij scholen en partners wat de consequenties zullen zijn van de bezuinigingen.

Vernieuwde conciërgeregeling

In 2025 is gewerkt aan de vernieuwing van de gemeentelijke subsidieregeling voor conciërges in het primair onderwijs, met als doel actualisering en verbreding van de doelgroep. De regeling omvat naast conciërges

nu ook ander onderwijsondersteunend personeel (OOP). Het college heeft de regeling in september 2025 vastgesteld. We zetten extra in op scholen die dit het hardst nodig hebben. Hierbij kijken we per school wat er nodig is. De onderwijskansenscholen kunnen extra fte aanvragen.

Rijke Leerdag Leiden

De Rijke Leerdag in Leiden biedt kinderen naschools verrijkend en gevarieerd aanbod dat inspeelt op hun talenten en ontwikkeling. De coalitie Rijke Leerdag Leiden (vanuit de Rijksregeling School en Omgeving) is in 2025 uitgebreid met meerdere scholen. In de subsidierende School en Omgeving 2025-2028 doen nu zeven Leidse basisscholen en één Leidse middelbare school mee. Voor de Leidse scholen die de rijkssubsidie wel hebben aangevraagd maar niet toegekend hebben gekregen, is gekeken naar de mogelijkheden voor financiering van naschools aanbod vanuit het LEA-budget.

De gemeente wil dat het (naschoolse) aanbod in Leiden goed vindbaar is, ook voor scholen zonder subsidie via School en Omgeving. Daarom is er ook gewerkt aan een overzicht op onderwijsindeleidseregio.nl, waar (educatie)professionals verrijkend onderwijsaanbod kunnen vinden. Bestaande overzichten zoals Verwonder om de Hoek en initiatieven vanuit het Leiden Education Fieldlab (LEF) worden hierin opgenomen. Dit wordt gedaan vanuit het actieplan Kansrijk Onderwijs Leiden.

Doorontwikkeling lokale Gelijke Kansen Alliantie-agenda met OCW

In de tweede helft van 2025 is de rijkssubsidie voor de doorontwikkeling van de lokale GKA-agenda met het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) toegekend. Het schoolbestuur SCOL is hiervoor penvoerder. De doorontwikkeling van deze agenda richt zich op de interventies uit het gezamenlijke actieplan Kansrijk Onderwijs Leiden.

Kindcentrum 'Stevenshof'

In het kader van de vervangende nieuwbouw van het Stevenshofscholencolplex van Stichting Openbaar Primair en Speciaal Onderwijs Leiden-Leiderdorp (PROO) en Stichting Confessioneel Onderwijs Leiden (SCOL) is de wens om een nieuw kindcentrum te realiseren. Kinderopvangorganisatie FloreoKids zal de kinderopvang in het kindcentrum gaan verzorgen. Het nieuwbouwproject loopt vertraging op door aanpassingen in de bouw. Hierover is gerapporteerd in de eerste voortgangsrapportage en via beantwoording van raadvragen. Naar verwachting wordt het kindcentrum in schooljaar 2029-2030 opgeleverd. De raad wordt hierover na het reces geïnformeerd middels een brief. Parallel aan de bouw wordt gewerkt aan de inhoudelijke uitwerking van de samenwerking in het toekomstige kindcentrum. Hierbij is onder andere aandacht voor het vormgeven van een doorlopende leer- en ontwikkellijn.

Bereik Voorschoolse Educatie (VE)

We werken aan de ontwikkeling van een stadsbrede monitor voor Voorschoolse Educatie (VE). Deze monitor moet inzicht geven in het bereik, de kwaliteit en de deelname aan VE in Leiden. Het proces bevindt zich in de afrondende fase. De monitor zal vanaf begin 2026 operationeel zijn en structureel worden ingezet voor beleidssturing en kwaliteitsverbetering.

Daarnaast zijn de samenwerkingsgesprekken met de kinderopvangorganisaties FloreoKids, Partou en SPL geïntensiveerd. Deze gesprekken verlopen constructief en hebben geleid tot afspraken over een structureel en dekkend aanbod van voorschoolse educatie (VE) en peuteropvang in de stad. Er is meer continuïteit in het aantal VE-plekken gerealiseerd, met aandacht voor spreiding over de stad en voldoende capaciteit om aan de vraag te voldoen.

Veiligheidsconvenant

In de eerste voortgangsrapportage is aangegeven dat de samenwerkingsafspraken rondom schoolveiligheid voor de zomer formeel zouden worden vastgelegd in een convenant. Ondertekening van het convenant is verder uitgesteld, om input van schoolbesturen en juristen te verwerken. Het voornemen is om het convenant in het vierde kwartaal van 2025 ter vaststelling aan het college voor te leggen en aansluitend te laten ondertekenen.

Nieuwkomersonderwijs primair onderwijs

Het gezamenlijke convenant nieuwkomersonderwijs in het primair onderwijs vormt een goede basis voor de afspraken die we met elkaar hebben gemaakt om de kwaliteit en samenwerking met scholen in Leiden en de Leidse regio te borgen. In de tweede helft van 2025 heeft elke gemeente die is aangesloten bij het convenant, een bijdrage geleverd voor de inzet van de (regio)coördinator nieuwkomersonderwijs in het primair onderwijs. Op dit moment werken we hierin samen met Oegstgeest en Leiderdorp. Met Voorschoten en Wassenaar wordt gekeken naar eenzelfde soort samenwerking op dit gebied.

Vorbereiding uitbreiding nieuwkomersonderwijs 16+

In de tweede helft van 2025 bereiden we samen met het onderwijs de uitbreiding van het nieuwkomersonderwijs voor minderjarige 16+ nieuwkomers voor. Deze uitbreiding is nodig om ook in Leiden

te blijven voorzien in voldoende én passend onderwijs voor deze doelgroep. We richten ons op een tweede ISK-locatie in de stad, met als doel te starten in januari 2026.

Op weg naar een vernieuwde regionale aanpak Voortijdig Schoolverlaten

We werken actief door aan de voorbereiding van de nieuwe regionale VSV-aanpak 2026-2029, samen met gemeenten in de Doorstroompunt regio Zuid-Holland Noord, het onderwijs en het Doorstroompunt van het RBL. Daarmee bouwen we voort op de bestaande aanpak en sluiten we aan op de nieuwe wet 'Van school naar duurzaam werk'. Deze wet richt zich op jongeren tot en met 26 jaar. We ontwikkelen een aanpak die jongeren volgt in hun levensfase: van ondersteuning op school tot begeleiding naar duurzaam werk. We liggen goed op schema en werken de komende maanden de programmalijnen verder uit. In december 2025 ronden we de bestuurlijke afstemming af en in januari 2026 dienen we het definitieve VSV-programma in bij het ministerie van OCW.

Beleidsterrein Onderwijshuisvesting

Op 12 juni 2025 heeft uw raad het beleidsrijk Integraal huisvestingsplan 2026 – 2042 (IHP) vastgesteld. In de voorbereiding van de huidige projecten wordt zo veel mogelijk geprobeerd het inhoudelijk beleid te realiseren. Daarnaast wordt er dit jaar een uitvoeringsplan gemaakt.

De (eerste) Voortgangsrapportage Projecten Onderwijshuisvesting van 5 juni 2025 (Z/25/3822606) geeft de stand van zaken van de lopende scholenbouwprojecten. In november 2025 volgt een actualisatie hiervan. Deze halfjaarlijkse onderwijshuisvestingsrapportage zal ook in 2026 nog verschijnen. In de Kaderbrief 2025-2029 zijn voor de scholen De Driestar, De Vlieger en de Leidse Houtschool (aanvullende) middelen opgenomen.

Doelenbomen

Beleidsterrein 7A Jeugd

Doel	Prestatie	
7A1 Een krachtige pedagogische samenleving	7A1.1 Betrekken van de jeugd via jeugdparticipatie	✓
	7A1.2 Waarborgen kwaliteit (openbare) speelruimte	✓
7A2 Goede (gebiedsgerichte) ondersteuning en hulp aan jeugd en gezin	7A2.1 Vanuit het CJG uitvoeren Wet Publieke Gezondheid	✓
	7A2.2 Vanuit het CJG organiseren van informatie en advies en opvoedingsondersteuning	✓
	7A2.3 Vanuit het CJG organiseren van jeugdhulp door middel van jeugdteams	✓
7A3 Goede specialistische hulp beschikbaar	7A3.1 Het organiseren van specialistische hulp	⚠

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 7A Jeugd

7A1.3 Het organiseren van specialistische hulp

Het rapport van de Taskforce is opgeleverd, de regionale programmadirecteur ad interim is aangesteld en het regionaal plan van aanpak wordt ontwikkeld. We doorlopen het proces dat nodig is om de specialistische jeugdhulp weer goed te kunnen organiseren.

Beleidsterrein 7B Peuterspeelzalen en kinderopvang

Doel	Prestatie	
7B1 Kwalitatief goed en toegankelijk aanbod van kindercentra	7B1.1 Zorg dragen voor voldoende aanbod peuterspeelzaalwerk	✓
	7B1.2 Waarborgen kwaliteit kinderopvang / peuterspeelopvang	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 7B Peuterspeelzalen en kinderopvang

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 7C Onderwijsbeleid

Doel	Prestatie	
7C1 Gelijke kansen voor kinderen en jongeren	7C1.1 Waarborgen van aanbod, kwaliteit en deelname aan voor- en vroegschoolse educatie	✓
	7C1.2 Stimuleren hoogwaardig taalaanbod op onderwijskansscholen	✓
	7C1.3 Bevorderen van ouderbetrokkenheid bij doelgroepkinderen	✓
7C2 Goede onderwijs-ondersteuning en samenwerking in het onderwijs	7C2.1 Ondersteunen zorg voor leerlingen met specifieke behoeften	✓
	7C2.2 Stimuleren samenwerking en voorzieningen in het onderwijs	✓
7C3 Als kennisstad toekomstbestendig onderwijs bevorderen met extra aandacht voor duurzaamheid, internationalisering en talentontwikkeling	7C3.1 Stimuleren van een duurzame rijke leeromgeving waarin leerlingen en onderwijsprofessionals hun eigen talenten kunnen ontwikkelen met aandacht voor een doorlopende leerlijn	✓
	7C3.2 Stimuleren dat leerlingen worden voorbereid op een internationale samenleving	✓
	7C3.3 Bevorderen van een toekomstgerichte talentontwikkeling door samenwerking van onderwijs met bedrijven en instellingen	✓
7C4 Zoveel mogelijk leerlingen volgen onderwijs en halen een startkwalificatie of het verwerven van een werkplek	7C4.1 Sturing geven aan projecten die zich richten op het behalen van een startkwalificatie, terugkeer naar het onderwijs (ook voor thuiszitters) of het verwerven van een werkplek	✓
	7C4.2 Tegengaan verzuim leerplichtigen	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 7C Onderwijsbeleid

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 7D Onderwijshuisvesting

Doel	Prestatie	
7D1 Goede kwantiteit en kwaliteit van onderwijshuisvesting	7D1.1 Realisatie van nieuwbouw, uitbreiding en vervanging van lesgebouwen en gymnastieklokalen	✓
	7D1.2 In stand houden van de bestaande gebouwenvoorraad door onderhoud en aanpassingen	✓
	7D1.3 Uitvoering van de overige wettelijke taken zoals ozb, schadeherstel en bekostiging gymnastiekonderwijs	✓

Toelichting doelenboom beleidsterrein 7D Onderwijshuisvesting

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 7 Jeugd en onderwijs

(- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Budgettair neutraal	07.01	Regionale specialistische jeugdzorg	L	S			-1.700	0	0	0
			B	I	Ja	Reserve Sociaal Domein	1.700	0	0	0
Resultaat programma							0	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:

Niet van toepassing.

Budgetneutrale wijzigingen:

07.01 Regionale specialistische jeugdzorg

Met ingang van 2025 is de financieringssystematiek voor de inkoop van specialistische jeugdhulp veranderd van een afrekening gebaseerd op de t-2 systematiek (op basis van hun relatieve aandeel in de totale regionale jeugdhulpkosten kosten twee jaar eerder) naar een afrekening gebaseerd op de t-0 systematiek (werkelijk gemaakte kosten in het betreffende jaar). Halverwege juli hebben alle portefeuillehouders van de Serviceorganisatie Zorg (SOZ) een eerste prognose ontvangen voor 2025. Hierbij is op basis van de facturering per gemeente tot en met mei 2025 een inschatting gemaakt voor overige 7 maanden van het jaar. Ten opzichte van de raming in de gemeentebegroting 2025 komt dit neer op een afwijking van ongeveer € 4,9 miljoen. Deze wijze van prognosticeren is nieuw en gaat nog met vele onzekerheden gepaard. Een van de onzekerheden is bijvoorbeeld het gebrek aan inzicht per gemeente in de in- en uitstroom vanaf de wachtlijsten. Daarom is vooralsnog de over de eerste vijf maanden van dit jaar gerealiseerde onderbesteding t.o.v. het uitgavenniveau van het voorgaande jaar als budgetbijstelling opgenomen. Dit betreft, gecorrigeerd voor het prijspeil 2025, een bedrag van € 1,7 miljoen. Dit bedrag zal gestort worden in de reserve Sociaal Domein. Aan het einde van het derde kwartaal wordt een nadere prognose van de SOZ verwacht, gebaseerd op de facturatie t/m juli. Naar verwachting geeft dat een beter beeld over de betrouwbaarheid van de prognose.

8

Cultuur, sport en recreatie

Cultuur, sport en recreatie

<i>Programmanummer</i>	8
<i>Commissie</i>	Onderwijs en Samenleving, Werk en Middelen Stedelijke Ontwikkeling
<i>Portefeuille(s)</i>	Energie, Werk en Inkomen en Cultuur Economie, Kennis, Sport en Gezondheid Bestuur, Veiligheid en Handhaving Klimaat, Mobiliteit en Financiën

De missie van het programma Cultuur, sport en recreatie luidt:

Cultuur, cultuurhistorie, sport, recreatie en evenementen vormen een belangrijk deel van het stadsklimaat, dragen bij aan de ontwikkeling van alle Leidenaren en maken deelname aan het maatschappelijke leven voor iedereen toegankelijk. Dat is van grote waarde voor de versterking van de aantrekkelijkheid van de stad voor bewoners en bezoekers. In de gezonde stad hebben mensen de ruimte om te sporten en te bewegen.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Beleidssterrein Cultuur

Nieuw subsidiestelsel cultuur

Op 18 februari 2025 heeft het college drie nieuwe subsidieregelingen Cultuur vastgesteld. Dit betreffen: de Subsidieregeling Meerjarige cultuursubsidies 2026-2028, Subsidieregeling Culturele Projecten en de Subsidieregeling Kleine projecten Cultuur en Publicaties. In de periode tussen 1 maart en 1 mei 2025 konden culturele organisaties en makers een aanvraag indienen voor een meerjarige subsidie 2026-2028. In totaal zijn 31 aanvragen in behandeling genomen, waarbij enkele partijen op meerdere categorieën hebben aangevraagd. De externe adviescommissie heeft haar advies uitgereikt aan de wethouder cultuur op woensdag 9 juli. In dit advies hebben 17 partijen (met 18 aanvragen) een positieve beoordeling gekregen met daaraan gekoppeld een adviesbedrag. Het advies van de commissie wordt in september aan het college voorgelegd ter besluitvorming. Culturele organisaties en makers kunnen tot en met 1 oktober aanvragen indienen voor de Subsidieregeling Culturele projecten. Subsidiëring vanuit het nieuwe stelsel start in 2026.

Museum De Lakenhal

Museum De Lakenhal heeft een bedrijfsvoering- en organisatieplan opgesteld om te komen tot een solide, toekomstbestendige organisatie. Daarnaast heeft het museum diverse maatregelen genomen om het financiële tekort op te vangen. De gemeentelijke bijdrage aan het museum is structureel verhoogd met € 225.000. Dit extra budget is beschikbaar gesteld vanuit de Kaderbrief 2025-2029.

BplusC bibliotheek

Op 12 juni 2025 heeft de raad een besluit genomen over de kaders van de herontwikkeling van de Bibliotheek en de aanvraag voorbereidingskrediet. Hierin zijn de volgende uitgangspunten voor de herontwikkeling vastgesteld: ontwikkeling door ontmoeting, de bibliotheek als je andere thuis, via de collectie naar connectie, een podium voor iedereen, katalysator voor creativiteit en groei, werkplezier en verbinding en duurzaam en circulair. Gebruikers van de bibliotheek, omwonenden en ondernemers uit de buurt zijn betrokken bij de plannen. Voor de ontwerpfasen is een bedrag van € 2.770.000 beschikbaar gesteld.

BplusC muziekschool

Het programma van eisen van de nieuwe Muziekschool is verkleind met netto 245 m2, waarmee de

Muziekschool past aan de Hazewindsteeg. In overleg met BplusC, de onderhuurders en de Schouwburg is gekozen voor de variant waarin de concertzaal en voorspeelzaal worden samengevoegd tot een multifunctionele ruimte van ca. 180 m², en het laten vervallen van drie oefen- en lesruimtes. Het voor de herontwikkeling benodigde aanvullende budget is opgevoerd bij de Kaderbrief. De gemeenteraad heeft hier op 10 juli 2025 mee ingestemd. Het college zal in oktober 2025 een kaderbesluit aan de raad voorleggen.

Beleidssterrein Erfgoed

Subsidieregeling Historisch Stadsbeeld

Voor gebied A (de oorspronkelijke regeling, kerngebied binnen de singels) is in 2025 € 151.000 beschikbaar, waarvan (anno september 2025) ruim €140.000 is omgezet in voorlopige beschikkingen. Het betreft onder andere 12 kleurenprojecten (verschillende met dubbele gevels) en 3 winkelpuien. Voor pilotgebied B (uitbreiding met de invalswegen en de buitenrand van de singel) is in 2025 € 30.000 beschikbaar, waarvan voorlopig beschikt € 8.000 (een kleurenproject aan de singel).

Bescherming Jonge Bouwkunst

In Q2 2025 is dit onderwerp weer opgestart. De inventarisatie en waardering van dit thema Jonge Bouwkunst in Leiden was in voorgaande jaren al gemaakt. Het college heeft in 2023 de intentie tot bescherming uitgesproken. Een besluit over de groslijst van mogelijk te beschermen panden en gebieden is in voorbereiding en wordt in het najaar 2025 voorgelegd aan het college.

Beleidssterrein Sport

Beleidskader Gezondheid, Sport, Spelen en Bewegen

In de eerste helft van 2025 hebben we gewerkt aan de basis voor een nieuw beleidskader gezondheid, sport, spelen en bewegen. Hierin zijn de aanbevelingen uit de begin 2024 vastgestelde evaluatie van de beleidskaders Sport & Gezondheid en Spelen & Bewegen leidend. Eind 2025 organiseren we de participatie met de stad. Dit doen we in de vorm van een stadscongres, waarin op de verschillende thema's focusgroepen worden georganiseerd.

Sportaccommodatieplan

Op 27 maart 2025 heeft de gemeenteraad het Sportaccommodatieplan 2025-2036 (RV.24.0121) vastgesteld. Er is een projectleider geworven die in september 2025 start. De projectleider begint met een haalbaarheidsonderzoek naar mogelijke locaties voor de realisatie van een sporthal in Leiden-Noord. De mogelijke locaties zijn zwembad de Zijl en sportpark Noord (Pernix en Roodenburg).

Samenwerking met de regio

De wethouders Sport van de gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Zoeterwoude en Voorschoten hebben samen besloten een gezamenlijk regionaal capaciteitsonderzoek te willen starten. Dit onderzoek gaat in het vierde kwartaal van 2025 van start.

Sportvoorzieningen in de openbare ruimte

De projectleider van het Leiden Bio Science Park is van start gegaan met de participatie voor de aanleg van een sportvoorziening in het Schilperoortpark. Na de zomer worden de omwonenden ook betrokken en wordt bepaald welke sportvoorziening wordt aangelegd in het park. De realisatie vindt eind 2025 of begin 2026 plaats. Het onderzoek naar het multifunctioneel gebruik van ijsbaan de Stevenshof is in april 2025 gestart. Er zijn gesprekken gevoerd met de verschillende gebruikers van de landijsbaan en de kabels en leidingen onder de landijsbaan zijn in kaart gebracht. In september 2025 vinden ateliersessies plaats om te komen tot twee ruimtelijke scenario's. De resultaten van het onderzoek worden in het vierde kwartaal met de gemeenteraad gedeeld.

Doelenbomen

Beleidsterrein 8A Cultuur

Doel	Prestaties	
8A1. 1. Sterke culturele basisinfrastructuur, voor alle hierbij behorende prestaties kwalitatief hoogstaand, divers en inclusief	8A1.1. Ondersteunen en mogelijk maken voorstellingen en optredens podiumaanbod	✓
	8A1.2 Ondersteunen en mogelijk maken museaal aanbod	✓
	8A1.3 Ondersteunen en mogelijk maken educatief aanbod	✓
	8A1.4 Ondersteunen en mogelijk maken beeldende kunst (in de openbare ruimte)	✓
	8A1.5 Ondersteunen amateurkunstverenigingen	✓
	8A1.6 Ondersteunen lokale media	⚠
	8A1.7 Ondersteunen projecten voor diversiteit, toegankelijkheid, ander publieksbereik, spreiding in de stad	✓
	8A1.8 Exploitatie Stedelijk museum De Lakenhal	✓
8A2. Cultuur draagt bij aan maatschappelijke doelen door culturele activiteiten	8A2.1 Stimuleren en ondersteunen netwerkvorming en kennisontwikkeling cultuur- en zorgsector	✓
	8A2.2 Stimuleren en ondersteunen dat cultuur bij draagt bij aan integratie nieuwkomers	✓
	8A2.3 Onderzoek en stimuleren grotere toegankelijkheid cultuur voor smalle beurs en jongeren	✓
8A3. Leiden onderscheidt zich (inter)nationaal met kennis en cultuur	8A3.1 Versterken unieke weefsel kennis en cultuur	✓
	8A3.2 Cultuureducatie icm natuur- en milieueducatie om de hoek	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 8A Cultuur

8A1.6 Ondersteunen lokale media

Centraal +

Centraal+ kent in 2025 een tijdelijk liquiditeitstekort van €120.000, dat wordt overbrugd via een kortlopende lening van €80.000 en uitstel van betalingen aan leveranciers en de gemeente (€25.000). Er is geen sprake van een structureel tekort: voor 2025 en 2026 gezamenlijk is de begroting sluitend en voor 2027 wordt bij hetzelfde kostenniveau een overschot voorzien, onder de voorwaarde dat de professionaliseringssubsidie van het Stimuleringsfonds voor de Journalistiek voor 2026 en 2027 wordt toegekend. De gemeente wijst op risico's rond naleving van subsidievoorwaarden, transparantie bij private financiering en tijdelijke aard van het overbruggingskrediet. Centraal+ handelt volgens eigen zeggen in lijn met deze aandachtspunten en heeft openheid gegeven over de financier. De situatie wordt oranje beoordeeld: de liquiditeit is gewaarborgd, maar er blijven risico's voor structurele houdbaarheid en publieke verantwoording.

Sleutelstad

De raad heeft uitgesproken Sleutelstad in 2025 te blijven ondersteunen in de niet-journalistieke taken. Hiervoor is een incidentele subsidie van in totaal € 90.000 toegekend voor de periode zomer 2024 – eind 2025. De subsidie richt zich uitsluitend op activiteiten die buiten de omroepfunctie vallen, zoals vastgelegd in de collegebrief van 18 december 2024 (kenmerk Z/24/3772501). Het gaat onder meer om bijdragen aan diversiteit in het medialandschap, opleiding en inzet van vrijwilligers, ondersteuning van culturele en sportieve activiteiten en het organiseren van bijeenkomsten met de stad. De subsidie mag nadrukkelijk niet worden ingezet voor de omroepfunctie of nieuwsvoorziening, om doorkruising van de Mediawet te voorkomen. Sleutelstad is zelf verantwoordelijk voor eventuele omroepactiviteiten buiten de subsidie om. In 2025 wordt de lopende subsidie uitgevoerd en verantwoord. Eventuele voortzetting na 2025 kan alleen plaatsvinden na een nieuwe aanvraag en besluitvorming.

Beleidssterrein 8B Cultureel erfgoed

Doel	Prestatie	
8B1. Het Leids verleden wordt duurzaam ingezet als onderscheidende kracht: kennis en collecties op het gebied van cultureel erfgoed zijn bruikbaar voor diverse groepen en het cultureel erfgoed wordt behouden voor toekomstige generaties. Leiden staat met al haar erfgoedkennis en –collecties nationaal en internationaal aan de top (ambitie I); Leiden wil haar historische omgevingskwaliteit behouden, benutten en versterken voor een aantrekkelijke, vitale en toekomstbestendige stad (ambitie II); Leiden bruist van erfgoedbeleving voor en door bewoners en bezoekers (ambitie III).	8B1.1 Exploitatie en beheer Erfgoed Leiden en Omstreken	⚠
	8B1.2 Exploitatie en beheer Molen de Valk	✓
	8B1.3 Toezicht en handhaven monumenten	✓
	8B1.4 Uitvoeren erfgoedbeleid met partners	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 8B Cultureel erfgoed

8B1.1 Exploitatie en beheer Erfgoed Leiden en Omstreken

De uitvoering van de verbouwing van het pand aan de Boisotkade is vertraagd vanwege de complexiteit van de opgave. Zo vergen de duurzame installaties een zorgvuldige inpassing in het gebouw. De tijdelijke huisvesting voor de dienstverlening en medewerkers is zonder kosten en kan worden verlengd.

Beleidssterrein 8C Sport

Doel	Prestaties	
8C1 Leiden heeft aantrekkelijke, duurzame en multifunctionele sportvoorzieningen	8C1.1 Exploiteren, beheren en onderhouden van de gemeentelijke sportaccommodaties	✓
	8C1.2 Uitvoering geven aan het sportaccommodatieplan v.w.b. de jaarschijf 2024	✓
8C2 Iedere Leidenaar heeft een gezonde en actieve leefstijl	8C2.1 Leidenaars bewegen voldoende	✓
	8C2.2 Leiden heeft sterke toekomstbestendige sportverenigingen	✓
8C3. De fysieke leefomgeving bevordert sporten, spelen en bewegen	8C3.1 De openbare ruimte is beweegvriendelijk	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 8C Sport

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 8D Recreatie

Doel	Prestatie	
8D1 Voldoende recreatieve mogelijkheden voor Leidenars	8D1.1 Beheer en exploitatie van Jeugddorp Zuid-West	✓
	8D1.2 Beheer en exploitatie van volkstuinen	⚠
	8D1.3 Verstrekken van subsidie aan amateurtuinders	⚠
8D2 Voldoende onderscheidende evenementen ter versterking van de levendigheid in de stad, het aantrekken van extra bezoekers en versterking van de lokale economie	8D2.1 Evenementencoördinatie	✓
	8D2.2 Be-/afhandelen van aanvragen evenementenvergunning	✓
	8D2.3 Ondersteunen van de drie grootschalige en overige evenementen	✓
	8D2.4 Verstrekken van evenementensubsidie	✓
	8D2.5 Meerjarige resultaatafspraken met organisatoren van identiteitversterkende evenementen	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 8D Recreatie

8D1.2 Beheer en exploitatie van volkstuinen

De jaarlijkse inspectieronde wordt ingepland en zal in september plaatsvinden. Na deze inspectieronde zal, als alles akkoord bevonden is, de subsidie verstrekt worden.

8D1.3 Verstrekken van subsidie aan amateurtuinders

De jaarlijkse inspectieronde wordt ingepland en zal in september plaatsvinden. Na deze inspectieronde zal, als alles akkoord bevonden is, de subsidie verstrekt worden.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 8 Cultuur, sport en recreatie
 (- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Mee/ Tegenvaller	08.01	SPUK Meerkosten energie openbare zwembaden	L	S			208	0	0	0
	08.02	Evenementen	L	S			105	0	0	0
Budgettair neutraal	08.03	IJshal de Vliet	L	S			0	0	0	0
	08.04	Compensatie hogere WOZ Stichting IJshal	L	S			37	37	37	37
			B	S			-37	-37	-37	-37
Resultaat programma							313	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:

08.01 SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden

Uit de definitieve vaststelling van de rijksregeling SPUK Meerkosten Energie Openbare Zwembaden blijkt dat de gemeente Leiden afgerond € 515.000 te veel aan voorschot heeft ontvangen. Dit verschil is ontstaan doordat het Vijf Meibad per 1 juli 2023 is gesloten en daardoor slechts over het eerste halfjaar energiekosten in aanmerking kwamen. Daarnaast gold voor het vierde kwartaal van 2023 dat alleen zwembaden met een tijdig opgesteld verduurzamingsplan voor een uitkering in aanmerking kwamen. Voor zwembad De Zijl en buitenbad De Vliet zijn deze plannen uiteindelijk geaccepteerd, maar dit leidde tot een lagere vaststelling van de totale subsidie. In de begroting is een bedrag van afgerond € 308.000 gereserveerd. Dus resteert per saldo een tegenvaller van circa € 207.000 die niet kan worden opgevangen omdat het gemeentebrede budget voor hogere energielasten volledig is uitgeput.

08.02 Evenementen

Er is door het college besloten om een bijdrage van € 30.000 beschikbaar te stellen voor het Jongerenfeest en de kosten voor verkeersregelaars zijn hoger dan begroot (een bedrag van € 20.000). Het jongerenfeest vloeit voort uit de nieuwe opzet 3 oktoberviering waarin we meer grip willen op jongeren (en dus op het crowdmanagement in de binnenstad). Daarnaast is het onderhoudscontract voor de stroomkasten ook afgelopen en opnieuw aanbesteed. De kosten van het nieuwe contract inclusief storingsmeldingen (ingangsdatum 1/1/2025) zijn € 55.000 hoger dan het oude contract. Per saldo betekent dit een tegenvaller van € 105.000 voor evenementen.

Budgetneutrale wijzigingen:

08.03 Krediet IJshal De Vliet

IJshal De Vliet is conform het Programma van Eisen opgeleverd. Na bijna twee jaar gebruik is gebleken dat een aantal fysieke aanpassingen aan het gebouw noodzakelijk is. Het betreft onder andere het herstel en de versterking van de betonvloer op het traject tussen de opstelplaats van de ijsdweilmachine en de ijsvloer (vanwege slijtage door intensief gebruik). Daarnaast is het noodzakelijk de voegen onder de ijsbaan te voorzien van kit om te voorkomen dat bij het smelten van de ijsbaan water doorlekt naar de ondergelegen verdieping. Ook zijn er enkele andere bouwkundige aanpassingen vereist. Voorgesteld wordt om een krediet van € 160.000 (met een afschrijftermijn van 38 jaar) beschikbaar te stellen voor het uitvoeren van deze werkzaamheden en de bijbehorende kapitaallasten van € 5.082 te dekken door het verlagen van het onderhoudsbudget instandhouding sportaccommodaties met hetzelfde bedrag (zie besluitpunt 8).

08.04 Compensatie hogere WOZ Stichting IJshal

In de door de gemeente opgestelde businesscase voor IJshal De Vliet is de jaarlijkse WOZ-aanslag voor de gebruiker geraamd op € 70.000. De Stichting IJshal heeft dit bedrag opgenomen in haar meerjarenbegroting. In de praktijk blijkt de WOZ-aanslag echter substantieel hoger uit te vallen. In 2025 bedroeg deze voor de gebruiker € 107.000. Gezien het feit dat de Stichting IJshal haar exploitatie zeer krap begroot, de entreprijzen voor de komende

jaren reeds heeft verhoogd en een verdere significante prijsstijging naar verwachting zal leiden tot een daling van het bezoekersaantal, wordt voorgesteld om de Stichting vanaf 2025 te compenseren voor het deel van de WOZ-aanslag dat uitkomt boven het in de businesscase gehanteerde uitgangspunt van € 70.000 (geïndexeerd vanaf 2025). Dat is een bedrag van € 37.000. De benodigde dekking kan worden gevonden binnen de hogere WOZ-inkomsten voor de ijshal, respectievelijk de hogere opbrengsten WOZ niet-woningen.

De extra bijdrage in 2025 en 2026 is noodzakelijk omdat in beide (opstart)jaren 2025/2026 de exploitatie van de ijshal een negatief resultaat laat zien. De incidentele aanvullende bijdrage van € 70.000 in 2025 en 2026 wordt gedekt binnen de exploitatiebudgetten van het domein Sport.

9

Maatschappelijke ondersteuning

Maatschappelijke ondersteuning

<i>Programmanummer</i>	9
<i>Commissie</i>	Onderwijs en Samenleving
<i>Portefeuille(s)</i>	Wonen, Bouwen & Welzijn Economie, Sport, Kennis & Gezondheid

De missie van het programma Maatschappelijke ondersteuning luidt:

De gemeente Leiden wil een inclusieve, toegankelijke en sociale stad zijn voor alle inwoners, waarin iedereen naar vermogen kan deelnemen, iedereen regie heeft over de wijze waarop hun zorgbehoefte wordt vervuld en waar er zo nodig een vangnet is voor degene die onvoldoende in staat zijn voor zichzelf te zorgen. We stimuleren actieve deelname aan het maatschappelijk leven.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Leiden Inclusief

In 2025 ligt de nadruk op de uitvoering van het plan van aanpak tegen racisme en discriminatie en het actieplan Welzijn en Veiligheid LHBTIQ+ personen.

In de interne organisatie is er een scan geweest op diversiteit, inclusie en gelijkwaardigheid en wordt er samen met HR verder gewerkt aan objectieve werving & selectie. De uitkomst hiervan op clusterniveau wordt in september verwacht. De uitkomst op organisatieniveau in november.

Binnen de projectlijn voor toegankelijkheid zijn we gestart met de derde fase van de campagne 'Geef elkaar de ruimte'. Ditmaal gericht op toegankelijkheid rondom terrassen met de slogan 'Geen punt blijf binnen de munt'.

In de laatste helft van het jaar ligt de nadruk voor het hele programma op het overdragen en borgen van het programma Leiden Inclusief in de lijnorganisatie. De reden hiervoor is de beëindiging van het programma per januari 2026. Voor de borging zijn inmiddels de eerste stappen gezet. Om toe te zien op een goede implementatie en sterke verankering van de resultaten die het programma bereikt heeft, wordt de nieuwe rol van coördinator DIG gecreëerd.

Koloniaal- en slavernijverleden

In april is het vooronderzoek koloniaal en slavernijverleden gepresenteerd. Naar aanleiding hiervan hebben we besloten om de volgende vervolgacties in gang te zetten: vervolgonderzoek, een denktank, een proces om tot excuses te komen en de realisatie van kunstwerk(en). We werken toe naar excuses namens het stadsbestuur voor het einde van deze collegeperiode. We gaan een zorgvuldig gesprek met de stad aan hoe we die excuses het beste kunnen doen.

Beleidssterrein Sociale Binding en Participatie

Samenwerking Sterke Sociale Basis partners en WMO

De onderlinge samenwerking tussen de Sterke Sociale Basis (SSB) partijen is het afgelopen jaar geïntensiveerd. Dat komt onder andere terug in een gezamenlijke wijkprogrammering, gezamenlijke wijkoverleggen en het

organiseren van 'vijf jaar Sterke Sociale Basis'. Vanuit de ambtelijke organisatie is ingezet op verstevigen van het accounthouderschap op de Sterke Sociale Basis.

Ook vanuit het Sociaal Wijkteam wordt de samenwerking met de Sterke Sociale Basis partners verstevigd. Zo wordt vaker doorverzen naar ondersteuning in het voorveld en begeleiden de SSB-partners mensen vaker en langer zelf. Zo wordt ondersteuning vanuit duurdere maatwerkvoorzieningen voorkomen. Hiervoor worden onder andere meerdere praktijkondersteuners (PO sociaal) ingezet bij diverse huisartsenpraktijken in de stad.

WMO maatwerkvoorzieningen

De achterstanden van de WMO maatwerkvoorziening zijn nagenoeg weggewerkt door meer capaciteit in te zetten en door de juiste koppeling van de administratiesystemen van de gemeente en het Sociaal Wijkteam. Leidenaren die een aanvraag doen voor een WMO maatwerkvoorziening ontvangen zo sneller de ondersteuning die ze nodig hebben.

Beleidssterrein Preventie

Beleidskader Gezondheid, Sport, Spelen en Bewegen

In de eerste helft van 2025 hebben we gewerkt aan de basis voor een nieuw beleidskader gezondheid, sport, spelen en bewegen. Hierin zijn de aanbevelingen uit de begin 2024 vastgestelde evaluatie van de beleidskaders Sport & Gezondheid en Spelen & Bewegen leidend. We vinden het belangrijk om relevante stadspartners, zoals sportverenigingen, partners in het gezondheidsdomein, partners in het domein spelen en vooral onze inwoners te betrekken. We willen gebruik maken van de kennis en expertise die in de stad aanwezig is, om nieuwe ambities en doelen te toetsen en door de stad te laten dragen. Daarom organiseren we eind 2025 een stadsbrede participatie. We willen dit onder andere organiseren in de vorm van een stadscongres, waar op de verschillende thema's focusgroepen en bijeenkomsten in de wijken georganiseerd worden.

Leiden Healthy Society Center (LHSC)

In het afgelopen halfjaar is er gewerkt aan de ontwikkeling van een meerjarenplan, een bijbehorende begroting en een communicatieplan. Hiermee is er een stevige en structurele basis voor het Leiden Healthy Society Center (LHSC) gelegd. Er heeft in juni 2025 een succesvolle tweede editie van het Leids Kennisfestival plaatsgevonden. Er waren ruim duizend bezoekers. Leidse inwoners konden in de vorm van kramen, exposities en minicolleges ervaren wat er in de stad gebeurt rondom gezondheid en welzijn. Het policy lab staat in september op de agenda. (Gezondheid)experts van Leidse kennisinstellingen komen samen en worden actief betrokken bij beleidsvorming van de nieuwe nota Binnenstad. Daarnaast worden opnieuw twee kenniscafés georganiseerd. Eén gekoppeld aan de Week van de Opvoeding en één over een gezonde voedselomgeving, zodat voeding nadrukkelijker op de kaart wordt gezet.

City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving

Sinds januari 2025 neemt de gemeente Leiden deel aan de City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving. Dit doen we naar aanleiding van het eerder aangenomen amendement City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving (A.24.0056.04). De deelname aan de City Deal Gezonde en Duurzame Voedselomgeving stelt ons in staat om gezamenlijk met andere steden effectieve oplossingen te ontwikkelen en bij te dragen aan een gezondere voedselomgeving. In samenwerking met twaalf andere gemeenten wordt er nagedacht over hoe voeding en gezonde voedselomgeving meer op de politieke agenda kan komen. Zowel landelijk als in de stad. Er wordt onder andere verkend hoe Leiden zich kan positioneren in het weren van ongewenste reclame. Daarnaast wordt er samen met de GGD een voedseldrukmeter ontwikkeld. Als laatste wordt er ook verkend hoe Leiden de jonge inwoners meer kan betrekken bij plantaardige voeding.

Eenzaamheid en Mentale gezondheid

De aanpak Eenzaamheid en Mentale Gezondheid (RV 25.0034) is in juni 2025 door de raad vastgesteld. Het uitvoeringsprogramma wordt verder ontwikkeld. Hierbij is speciaal aandacht voor de punten uit de ingediende amendementen. Er wordt verkend of de campagne Eenzaamheid herhaald kan worden en of er intensivering vanuit op het thema eenzaamheid kan plaatsvinden vanuit de Sterke Sociale Basis.

Verminderen van (de gevolgen van) huiselijk geweld

Leiden ontvangt een decentralisatie uitkering vrouwenopvang (Duvo) voor de aanpak van huiselijk geweld in Holland Rijnland. Deze uitkering wordt niet geïndexeerd. De indexering verloopt via de Algemene Uitkering van alle gemeenten en komt dus bij alle gemeenten in Holland Rijnland binnen. Tot nu toe is het nog niet nodig om deze indexering bij gemeenten op te halen. Vanaf 2025 is er geen sluitende begroting meer. Met inzet van de opgebouwde reserve kunnen de kosten de komende jaren nog gedekt worden. Met gemeenten in Holland Rijnland is bestuurlijk afgesproken dat zij vanaf 2029 gaan meebetalen aan de aanpak van huiselijk geweld.

Hecht

Hecht heeft een besparing van 4,6 procent gerealiseerd in hun begroting van 2026. Hiermee geven zij invulling aan het advies van de Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR) om een besparing van

zes procent door te voeren in 2026. Deze begroting is in het Algemeen Bestuur van 9 juli 2025 vastgesteld. In het derde en vierde kwartaal van 2025 zal Hecht de voorgenomen besparingen gaan realiseren. Daarnaast werkt Hecht nog aan een herstelplan van het eigen vermogen om tot een structureel waardevaste begroting te komen.

Leiden op leeftijd

In 2026 wordt de uitvoeringsagenda Leiden op leeftijd 2026 – 2030 bekendgemaakt. Dit uitvoeringsprogramma is vormgegeven op basis van de Leidse Visie op Wonen, Zorg en Welzijn. Het richt zich op de oudere inwoners van Leiden, maar ook op hun mantelzorgers. Er wordt ingezet op het creëren van een zorgzame wijk en er wordt in samenwerking met de partners in de stad uitvoering gegeven aan de visie. De tweede helft van 2025 wordt gebruikt voor het vormgeven van dit uitvoeringsprogramma en voor de vaststelling van de Leidse visie op Wonen, Zorg en Welzijn.

GHB-onderzoek

Het Trimbos-instituut heeft onderzoek gedaan naar de GHB-problematiek in Holland Rijnland. Daarbij zijn aanbevelingen gedaan voor de korte en (middel)lange termijn. Er is op 8 mei 2025 een expertsessie geweest met oa het Trimbos-instituut, Brijder verslavingszorg, stichting Lumen, de politie en De Binnenvest om dat rapport verder toe te lichten. Er is een werkgroep gestart met gemeenten uit de regio's Duin- en Bollenstreek en Rijnstreek, de Brijder verslavingszorg en stichting De Binnenvest. De werkgroep kijkt naar mogelijkheden voor de realisatie van de belangrijkste aanbevelingen uit het rapport. Dit zijn het ondersteunen van de Binnenvest in het ontwikkelen van beleid en deskundigheid in de Nieuwe Energie, de mogelijkheden om GHB-gebruikers apart op te vangen en het aanstellen van een specialistische bemoeizorger GHB.

Beleidssterrein Ondersteuning

Programma Maatschappelijke Zorg en de Ethos-telling

In 2025 hebben we belangrijke stappen gezet in de aanpak van dak- en thuisloosheid volgens het principe 'Wonen Eerst'. We hebben dit gedaan in samenwerking met de regiogemeenten, woningcorporaties en zorgpartners. Er zijn bestuurlijke sessies georganiseerd waarin gezamenlijke ambities zijn uitgesproken om uitvoering te geven aan het principe van 'Wonen Eerst'. Er is hiervoor inspiratie gehaald uit succesvolle initiatieven die op andere plekken in het land zijn georganiseerd. Op basis van de ETHOS-telling is een breder beeld ontstaan rondom de groep dak- en thuislozen. Dit heeft eraan bijgedragen dat er in de tweede helft van 2025 wordt gewerkt aan een aangepaste beleidsaanpak. In de Leidse visie op Wonen, Zorg en Welzijn (zie programma 6C) is er inmiddels specifiek aandacht besteed aan deze doelgroep. Er zijn concrete ambities uitgewerkt in samenwerking met maatschappelijke partijen.

Plan van aanpak integrale aanpak jongeren 16-27 jaar in een kwetsbare situatie

Het plan richt zich op het voorkomen van dak- en thuisloosheid onder jongeren van 16 tot 27 jaar die zich in een kwetsbare positie bevinden. Vanuit dit plan van aanpak wordt een uitvoeringsagenda opgesteld. Deze wordt vastgesteld door het college. De gemeenteraad wordt hierover geïnformeerd in het laatste kwartaal van 2025.

Beleidssterrein Kwetsbare groepen

Multiprobleemgezinnen

Het college heeft besloten dat de formatie van de Maatwerkfunctionaris in 2025 wordt uitgebreid naar 2 maatwerkfunctionarissen. Voor de periode tot en met 2027 is financiële dekking beschikbaar binnen de bestaande middelen. In 2025 worden de mandaten en bevoegdheden nader uitgewerkt, met als doel om de functie in 2026 binnen een helder kader te laten functioneren. Met de uitbreiding naar 2 fte wordt in 2025 verdere invulling gegeven aan de structurele inbedding van leercirkels binnen de organisatie. Daarnaast wordt ingezet op het ontwikkelen van (management)rapportages om op zowel beleidsmatig als uitvoerend niveau te kunnen leren van de behandelde casuïstiek. Op basis van businesscases zal worden onderbouwd dat de gehanteerde werkwijze leidt tot een doelmatige en doeltreffende inzet van middelen en daarmee kostenbesparend is.

Doelenbomen

Beleidssterrein 9A Sociale binding en participatie

Doel	Prestatie	
9A1 Sociale binding en participatie van inwoners is hoog	9A1.1 Organiseren van een passend voorzieningenaanbod dat aansluit op de sociale situatie van de wijk	✓
	9A1.2 Organiseren van activiteiten die maatschappelijke participatie bevorderen en sociaal isolement voorkomen	✓
	9A1.3 Bevorderen van cliëntbetrokkenheid en participatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning	✓
	9A1.4 Opdracht geven voor het uitvoeren van de vijf basisfuncties voor lokale ondersteuning van vrijwilligerswerk	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 9A Sociale binding en participatie van inwoners is hoog

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 9B Preventie

Doel	Prestaties	
9B1 Inwoners zijn zo zelfredzaam mogelijk	9B1.1 Organiseren van een samenhangend aanbod van informatieverstrekking, advies en cliëntondersteuning	✓
9B2 Gezondheidsproblemen worden voorkomen	9B2.1 Uitvoeren van wettelijke taken basisgezondheidszorg	✓
9B3 Iedere Leidenaar heeft een gezonde en actieve leefstijl	9B3.1 Leidenaars hebben kennis van een gezonde en actieve leefstijl	✓
	9B3.2 Leidenaars gaan verantwoord om met genotmiddelen	✓
	9B3.3 Leidenaars hebben een gezond gewicht	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 9B Preventie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 9C Ondersteuning

Doel	Prestatie	
9C1 Integraal zorg en ondersteuning op maat	9C1.1 Organiseren toegang zorg en welzijn door middel van sociale wijkteams	✓
9C2 Mensen met een beperking zijn in staat zelfstandig te leven	9C2.1 Organiseren van een samenhangend en passend aanbod van algemene Wmo-voorzieningen	✓
	9C2.2 Organiseren van een samenhangend en passend aanbod van maatwerk Wmo-voorzieningen	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 9C Ondersteuning

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 9D Kwetsbare groepen

Doel	Prestatie	
9D1 Stabiele leefsituatie voor kwetsbare groepen	9D1.1 Uitvoering geven aan preventie en herstel t.a.v. verslaving en dak- en thuisloosheid	✓
	9D1.2 Uitvoering geven aan toeleiding naar zorg van mensen met verslavings- en psychiatrische problematiek en begeleiding van ex-gedetineerden en vreemdelingen in nood	✓
	9D1.3 Uitvoering geven aan opvang en huisvesting van kwetsbare groepen	✓
	9D1.4 Uitvoering geven aan beschermd wonen	✓

9D2 Verminderen van (de gevolgen van) huiselijk geweld	9D2.1 Uitvoering geven aan maatregelen die het voorkómen van geweld in huiselijke kring, het stoppen van geweld en het herstel van veiligheid in het huishouden of gezin bevorderen	✓
	9D2.2 Uitvoering geven aan opvang van slachtoffers van geweld in huiselijke kring	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 9D Kwetsbare groepen
Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 9 Maatschappelijke ondersteuning
(- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Nieuwe uitgave	09.01	Dagprogramma asielzoekers	L	S			0	24	24	24
			B	I	Ja	Res. Oekraïne asielzoekers statushouders	0	-24	-24	-24
Mee/Tegenvaller	09.02	Terugdraaien stabilisering reserve Sociaal Domein	L	I	Ja	Reserve Sociaal Domein	-2.345			
Resultaat programma							-2.345	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers

09.02 Terugdraaien stabilisering reserve Sociaal Domein

Bij het opstellen van de kaders voor de Programmabegroting 2026 in de Kaderbrief 2025-2029 was het beeld dat het vrij besteedbaar gedeelte van de reserve Sociaal Domein lager zou worden dan € 5 miljoen. De afgelopen jaren hielden we deze ruimte aan als risicobuffer. Daarom is in de kaderbrief (aanmelding 09.13 in programma 9) besloten om in 2025 de reserve Sociaal Domein te stabiliseren met afgerond € 2,3 miljoen. Door de in deze voortgangsrapportage opgenomen meevaller op de kostenontwikkeling specialistische jeugdhulp (aanmelding 07.01 Regionale specialistische jeugdzorg) en de aangekondigde extra incidentele rijksmiddelen als compensatie voor hogere kosten jeugdhulp in 2023 en 2024 blijft de reserve Sociaal Domein ook zonder dit extra geld uit de kaderbrief op voldoende niveau. Daarom draaien we de stabilisering uit de kaderbrief terug om de concernreserve te versterken. Omdat deze wijziging betrekking heeft op 2025 verwerken we deze in de Tweede Voortgangsrapportage 2025.

Budgetneutrale wijzigingen:

09.01 Dagprogramma asielzoekers

Vanaf november 2025 worden op de Paardenwei 76 Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen (AMV's) opgevangen. Deze jongeren kunnen niet direct instromen in een internationale schakelklas. Tot die tijd is het belangrijk dat zij een vorm van dagbesteding krijgen, zodat zij een zinvolle invulling van hun dag hebben en kunnen wennen aan hun nieuwe omgeving. COA organiseert het programma en gemeente Leiden faciliteert de locatie. Voor deze dagbesteding is een ruimte met 2 á 3 lokalen nodig. De huur voor een periode van vier jaar bedraagt € 95.000 (een bedrag van € 23.750 per jaar) en wordt gedekt door een onttrekking aan de reserve Oekraïners, Statushouders en Asielzoekers (OSA).

10

Werk en inkomen

Werk en inkomen

<i>Programmanummer</i>	10
<i>Commissie</i>	Werk en Middelen
<i>Portefeuille(s)</i>	Kansengelijkheid, Jeugd & Onderwijs Energie, Werk, Inkomen & Cultuur

De missie van het programma Werk en inkomen luidt:

Leiden wil een inclusieve stad zijn met een gunstig economisch klimaat, waarin alle Leidenaars kunnen deelnemen, zich kunnen ontwikkelen door middel van werk en maatschappelijke participatie en waar een vangnet is voor wie dat nodig heeft.

Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Beleidssterrein Arbeidsparticipatie

Inburgering

In het najaar van 2025 stelt het college een nieuwe versie van de beleidsregels inburgering vast. De beleidsregels zijn geschreven in meer duidelijke taal en geven richting aan hoe de gemeente omgaat met afwezigheid en verlengingen van het inburgeringstraject.

Basisvaardigheden

In het begin van 2025 is het beleidsplan 'Basisvaardigheden in Holland Rijnland 2025-2028' (RV 25.0004) vastgesteld. Eind 2025 wordt de lokale invulling van dit beleid door het college vastgesteld.

DZB Leiden

De activiteiten die DZB in 2025 uitvoert zijn voor een groot deel beschreven in het beleidsplan 'Werk en Participatie 2024-2028' (RV 24.0088). DZB heeft in juni 2025 een tussenevaluatie van de Toekomstvisie DZB 2030 geschreven (Z/25/3824014). Hierin is beschreven dat DZB wendbaar is. Ook heeft DZB zich in de afgelopen jaren aangepast aan veranderingen in de maatschappij, de arbeidsmarkt en het beleid. DZB heeft in de aanpak de oorspronkelijke visie behouden. De aanpak is aangepast op basis van praktijkervaringen. Er is rekening gehouden met de wensen en bedenkingen van de raad (RV 20.0151).

Met het bekendmaken van de meicirculaire is er meer duidelijk geworden over de hoogte van de (extra) rijksbudgetten die de werkontwikkelbedrijven kunnen krijgen. Het rijk stelt de komende tien jaar extra middelen beschikbaar. Dit is bedoeld voor het toekomstbestendig maken van de (infrastructuur van) werkontwikkelbedrijven. We noemen dit het impulsbudget.

Asielzoekers en werk

De gemeente Leiden start na de zomer met een pilot die twee jaar duurt. Het doel is om AZC-bewoners te begeleiden naar werk. We werken hiervoor samen met het COA en met DZB. Het COA selecteert kandidaten die gemotiveerd zijn om te werken. DZB voert het project uit en heeft hierop de regie. Er is een werkgeversadviseur vanuit DZB betrokken die de begeleiding uitvoert. Ook organiseert deze medewerker activiteiten voor zowel de bewoners als de werkgevers. Na de zomer wordt de raad via een wethoudersbrief geïnformeerd over de pilot.

Banenmarkt voor Nieuwkomers: kansen voor iedereen

In maart 2025 is er binnen het Werkgeversservicepunt Holland Rijnland een speciaal team opgericht. Dit is het Team Anderstalige Statushouders en Asielzoekers (ASA). Dit team heeft een expertise op het begeleiden van nieuwkomers. In juni 2025 bezochten meer dan tweehonderd statushouders en asielzoekers de banenmarkt Nieuwkomers. Dit was de eerste banenmarkt speciaal voor statushouders en asielzoekers in onze regio. Het doel voor de bezoekers is om een volgende stap richting de arbeidsmarkt te kunnen zetten. Het Werkgeversservicepunt Holland Rijnland heeft een module waarmee de resultaten uit de banenmarkt worden bijgehouden. Hieruit blijkt dat er op de banenmarkt 159 vervolgcities zijn geregistreerd.

Arbeidsmarktregio

In de arbeidsmarktregio gaan we vanaf de zomer van start met het werkcentrum Holland Rijnland. In het werkcentrum kunnen alle inwoners met vragen over werk of (om)scholing terecht. Het werkcentrum is elke dag open en heeft verschillende locaties in Leiden, Alphen aan den Rijn, Lisse en Katwijk. Het Werkcentrum is vanaf 1 juli ook online bereikbaar. De eerste stappen zijn gezet om een meerjarenagenda voor de arbeidsmarktregio op te stellen. Dit zal uiteindelijk leiden tot extra impulsen die vraag en aanbod in de arbeidsmarktregio nog beter bij elkaar kunnen brengen. Dit willen we graag doen voor de cruciale sectoren. Daarbij is er extra aandacht voor de groepen die minder makkelijk zonder hulp werk vinden. We zoeken nadrukkelijk de verbinding met de inzet van Human Capital vanuit het economisch domein. Dit doen we zowel binnen Holland Rijnland als in de Economic Board Zuid Holland.

Sleutelpas

Het is belangrijk dat alle inwoners mee kunnen doen aan het moois dat de stad en de regio te bieden heeft. De Sleutelpas zorgt ervoor dat inwoners activiteiten in de stad kunnen doen, ongeacht hun inkomen. Het gaat om allerlei activiteiten op het gebied van sport, cultuur en ontspanning. De voorbereiding voor de invoering van de Sleutelpas is de afgelopen tijd voortvarend opgepakt. De Sleutelpas wordt ingevoerd per 1 januari 2026. Samen met een gespecialiseerd extern bureau is er communicatiemateriaal gemaakt. Ook is er een meedenksessie georganiseerd, zodat inwoners konden meepraten over de pas. De samenwerking met Leiderdorp hierin is nu officieel. Dit is gedaan door een extra afspraak te ondertekenen in de dienstverleningsovereenkomst Werk & Inkomen Leiden-Leiderdorp.

Beleidssterrein Maatschappelijke participatie en ondersteuning minima

Campagne Rondkomen

In de week van 5 oktober is de 'week tegen armoede'. In deze week zal de campagne Rondkomen van start gaan binnen de gemeente. De campagne bestaat uit fysieke uitingen en digitale boodschappen die verspreid worden door de stad. De jongerenraad heeft het advies gegeven om een poster specifiek voor de jongerendoelgroep op te nemen in de campagne. Hier hebben we gehoor aan gegeven. Inwoners worden via de verschillende manieren van communiceren doorverwezen naar de website van de campagne. Op deze website wordt de brede ondersteuning die de gemeente biedt op een heldere manier weergegeven.

Pilot mijden mondzorg

In het vierde kwartaal van 2025 start de gemeente met het 'Project voorkoming mijding mondzorg'. Het project heeft als doel om meer mensen met een laag inkomen te ondersteunen hun tandartskosten te betalen. Daarnaast willen we in kaart brengen welke inwoners op dit moment nog geen gebruik maken van de aangeboden voorzieningen, of die hier nog geen gebruik van maken. Ook willen we inzetten op preventie en voorlichting.

Loketten in de wijk

Vanaf september 2025 gaan de loketten in de wijk van start. Dit staat beschreven in het Uitvoeringsplan Armoedebeleid 2024-2026 'Samen Sterker'. Het 'Goede Buur Spreekuur' van Includio en het 'Papier & Geld spreekuur' van Schuldhulpmaatje gaan hierbij een intensievere samenwerking aan. Door hun spreekuren tegelijk en op dezelfde locatie te laten plaatsvinden wordt van elkaars expertise gebruik gemaakt en wordt de inwoner daarmee zo compleet mogelijk geholpen bij hun vragen rondom regelingen en financiën.

Taskforce armoede

Samen met verschillende maatschappelijke organisaties blijven wij ons in de Taskforce armoede samen inzetten voor de doelgroep in de stad. In de Taskforce wordt kennis gedeeld over de verschillende initiatieven die in de stad georganiseerd worden. Ook werken we samen in het bereiken van de inwoners van Leiden. Een recent voorbeeld hiervan is de Leidse 'Gezond met Geld' week.

Studietoelage

De kosten voor de studietoelage nemen jaarlijks toe. Dit komt mede doordat de studietoelage met terugwerkende kracht aangevraagd kan worden. Dit is wettelijk zo geregeld. Er is een aanvraag bij de kadebrief gedaan om de extra kosten van de studietoelage te dekken. Deze aanvraag is gehonoreerd,

waardoor de extra kosten nu gedekt worden. Ook is er landelijk een motie aangenomen om de studietoelage bij DUO onder te brengen. Het is nog niet bekend vanaf wanneer dit gaat gebeuren.

Bouwdepot

In januari 2025 zijn zeven jongeren in een kwetsbare situatie gestart met de pilot 'het Bouwdepot'. Eén jaar lang ontvangen deze jongeren elke maand leef- en leergeld (€ 1.308). De jongeren worden begeleid door Next Chapter. Dit is een samenwerking tussen de Binnenvest en Cardea. Het eerste evaluatiemoment met de projectleider vanuit de gemeente, stichting het Bouwdepot en de begeleiders heeft in april 2025 plaatsgevonden. Deze evaluatie was positief. Januari 2026 wordt de hele pilot geëvalueerd en wordt de gemeenteraad op de hoogte gesteld van de uitkomsten.

Beleidssterrein Inkomensvoorzieningen

Participatiewet in Balans

De Participatiewet wordt de komende jaren herzien. Hierin wordt samengewerkt met de VNG. Op een aantal maatregelen werken we al volgens het wetsvoorstel, zoals met het giftenbeleid. Vooruitlopend op de wet voeren we de geharmoniseerde aanvullende jongerennorm in.

Alleenverdienersproblematiek

De alleenverdienersproblematiek houdt in dat gezinnen met één kostwinner financieel benadeeld worden door het belasting- en toeslagenstelsel. Afgelopen jaar is er gestart met de financiële compensatie via de bijzondere bijstand. In juni 2025 zijn beleidsregels vastgesteld voor de vaste tegemoetkoming. Deze gelden tot de alleenverdienersproblematiek landelijk is opgelost vanaf 2028.

Verstrekken tegemoetkoming kinderopvang op Sociaal Medische Indicatie

In mei 2025 is GGD onverwachts gestopt met de keuringen voor de tegemoetkoming kinderopvang op Sociaal Medische Indicatie (SMI). In de tweede helft van 2025 hebben we dit opgelost door tijdelijk een andere organisatie in te schakelen. Voor 2026 nemen we de SMI mee in een lopende aanbesteding voor medische advisering.

Beleidssterrein Schuldhulpverlening

Experiment vroegsignalering

Het experiment vroegsignalering is op 1 juni 2025 gestart. Dit experiment wordt in samenwerking met de Belastingdienst en de Dienst Toeslagen uitgevoerd. Het doel is om meer inwoners met beginnende betalingsachterstanden in beeld te krijgen die nog niet op een andere manier bekend zijn bij de gemeente. Het experiment duurt twee jaar. Na het eerste jaar vindt een evaluatie plaats.

Brede ondersteuning voor gedupeerden van de Toeslagenaffaire

Het college heeft in juli 2025 de beleidsregels 'Brede ondersteuning gemeente Leiden' vastgesteld. Deze beleidsregels zorgen voor duidelijke richtlijnen over hoe de gemeente ondersteuning kan bieden aan ouders en kinderen die recht hebben op brede ondersteuning. Ook zorgen de beleidsregels ervoor dat er minder verschillen zijn tussen de gemeenten in het geven van hulp. Bij alle gedupeerden wordt op dezelfde manier gekeken naar welke hulp iemand nodig heeft. Dat geldt voor het toekennen van geld voor benodigde spullen en voor immateriële voorzieningen, zoals begeleiding. Het blijft nog steeds mogelijk om maatwerk te bieden. Hierdoor houden we rekening met de persoonlijke situatie van de gedupeerde.

In het najaar wordt er een bijeenkomst voor lotgenoten georganiseerd. Hier kunnen mensen die zijn getroffen door de toeslagenaffaire elkaar vinden en met elkaar in gesprek gaan.

Wachttijd aanmelding schuldhulpverlening

De wachttijd voor een eerste gesprek schuldhulpverlening voldoet weer aan de wettelijke termijn van vier weken. Dit is voor de particulieren aanvragers sinds april 2025 opgelost en voor de ondernemers is de wachttijd sinds juni 2025 weer op orde. Het aantal aanmeldingen schuldhulpverlening over het eerste half jaar 2025 is ongeveer gelijk aan het aantal aanmeldingen over het eerste half jaar 2024 en het eerste half jaar 2023.

Jongerenraad

De jongerenraad heeft het college geadviseerd hoe zij bij de uitvoering van het beleidsplan schuldhulpverlening, beleidsplan armoede en uitvoeringsplan armoede expliciet aandacht kunnen besteden aan het informeren van jongeren over financiën en schuldhulpverlening. Het college zal hierover rapporteren bij de evaluatie van het beleidsplan schuldhulpverlening Eerder, beter, sneller (herziene versie 2023) en beleidsplan armoede 'Samen sterker'.

Doelenbomen

Beleidssterrein 10A Arbeidsparticipatie

Doel	Prestatie	
10A1 Leidenaren hebben werk en zijn daardoor minder uitkeringsafhankelijk	10A1.1 Inzetten van re-integratie en participatievoorzieningen	✓
	10A1.2 Aanbieden volwasseneneducatie	✓
	10A1.3 Inzetten dienstverlening voor jongeren, statushouders en migranten	✓
10A2 Mensen met loonwaarde onder het wettelijk minimumloon werken zo regulier mogelijk	10A2.1 Inzetten sociale werkvoorziening	✓
	10A2.2 Inzetten beschut werk	✓
	10A2.3 Inzetten loonkostensubsidie	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 10A Arbeidsparticipatie

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 10B Maatschappelijke participatie en ondersteuning minima

Doel	Prestatie	
10B1 Minima doen mee in de samenleving en raken niet in een sociaal isolement	10B1.1 Uitvoeren declaratieregeling en behandelen aanvragen overige participatie bevorderende voorzieningen	✓
10B2 Armoedebestrijding	10B2.1 Behandelen aanvragen individuele bijzondere bijstand en individuele inkomensvoorziening	✓
	10B2.2 Verstrekken (bijdrage in) premie Collectieve Ziektekostenverzekering Minima	✓
	10B2.3 Verstrekken tegemoetkoming kinderopvang op Sociaal Medische Indicatie	✓
	10B2.4 Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	✓
	10B2.5 Subsidies minimabeleid	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 10B Maatschappelijke participatie en ondersteuning minima

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidssterrein 10C Inkomensvoorzieningen

Doel	Prestatie	
10C1 Leidenaren (18 t/m AOW-leeftijd) voor wie een financieel vangnet nodig is, ontvangen inkomensondersteuning	10C1.1 Behandelen aanvragen en beheer uitkeringen Participatiewet, loaw, loaz, Bbz- inkomensvoorzieningen	✓
	10C1.2 Uitvoeren fraudepreventie en opsporen uitkeringsfraude	✓
	10C1.3 Uitvoeren terugvordering en verhaal	✓

Toelichting doelenboom Beleidssterrein 10C Inkomensvoorzieningen

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Beleidsterrein 10D Schuldhulpverlening

Doel	Prestatie	
10D1 Het ontstaan dan wel escalatie van problematische schuldensituaties is voorkomen	10D1.1 Uitvoeren van vroegsignalering, preventieve maatregelen, stabilisatietrajecten en budgetbeheer	✓
10D2 Problematische schuldensituaties zijn beheersbaar gemaakt en (zo mogelijk) opgelost	10D2.1 Uitvoeren schuldhulpverlening	✓

Toelichting doelenboom Beleidsterrein 10D Schuldhulpverlening

Er zijn geen afwijkingen ten opzichte van de begroting.

Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma 10 Werk en inkomen

(- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Budgettair neutraal	10.01	Intakekosten bewindvoerders	L	S			210	0	0	0
			B	I	Ja	Reserve Sociaal Domein	-210	0	0	0
Resultaat programma							0	0	0	0

Bedragen * € 1.000

Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:

Niet van toepassing.

Budgetneutrale wijzigingen:

05.03 Kwijtschelding riool- en waterzorgheffing

Door invoering van de riool- en waterzorgheffing ontvangt naast de gebruiker ook de eigenaar van een woning of niet-woning een aanslag. Hierdoor stijgt de bijdrage aan de BSGR met € 400.000. Waarvan € 200.000 voor invoeringkosten eigenarenheffing. Voor de invoering van de subsidieregeling groene daken en afkoppelen hemelwaterafvoer van het gemeentelijk riool is vanaf 2026 € 200.000 beschikbaar. Anderzijds daalt het aanslagbedrag van de gebruiker waardoor het beroep op kwijtschelding met € 400.000 vermindert. Per saldo is deze wijziging hiermee budgetneutraal. *De bijbehorende begrotingswijziging is opgenomen in de tabel bij programma 5.*

10.01 Intakekosten nieuwe bewindvoerder

Doordat OpRecht Leiden ontslagen is als bewindvoerder, moeten de dossiers worden overgenomen door andere bewindvoerders. Dat leidt tot extra intakekosten van circa € 1.000 per dossier. Het gaat om circa 210 dossiers. De bijbehorende extra kosten bedragen € 210.000. Dit zal worden gedekt door een onttrekking aan de reserve Sociaal Domein. Er zal nog gekeken worden of deze kosten (deels) verhaald kunnen worden bij Oprecht Leiden.

3.11 Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien

3.11.1 Stand van zaken bij Voortgangsrapportage

Programma 1 tot en met 10 hebben doelen en prestaties. De voortgang daarvan wordt aangegeven door middel van een groen, oranje of rood stoplicht.

Programma 'Algemene dekkingsmiddelen, overhead, vpb en onvoorzien' heeft geen doelen en prestaties. De stand van zaken kan dus niet met een stoplicht worden aangegeven. Eventuele aandachtspunten binnen dit programma worden daarom in deze paragraaf beschreven.

Voor 2025 zijn er geen aandachtspunten waarover uw raad op dit moment geïnformeerd moet worden.

3.11.2 Financiële afwijkingen begroting 2025

Programma Algemene dekkingsmiddelen, Overhead, VPB en Onvoorzien
(- = voordeel)

Type aanmelding	Nr	Onderwerp	L/B	I/S	Betreft reserve?	Zo ja, welke reserve	2025	2026	2027	2028
Mee/Tegenvaller	AD.02	Beroep en bezwaar PMO	L	S			600	0	0	0
			B	I	Ja	Reserve Sociaal Domein	-300	0	0	0
	AD.04	Ontwikkeling financieringslasten	L	S			-1.561	0	0	0
			B	S			-100	0	0	0
	AD.05	Salarisbudget en inhuur Projectbureau	L	S			130	0	0	0
Budgettair neutraal	AD.01	Bodewoning stadhuis	L	S			0	0	0	0
	AD.03	Strategisch Huisvestingsplan	L	I			185	0	0	0
			B	I	Ja	Bedrijfsvoerings reserve concern	-185	0	0	0
	AD.06	Algemene uitkering	L	S			7.823	0	0	0
			B	S			-7.823	0	0	0
Resultaat programma							-1.231	0	0	0

Bedragen * € 1.000

3.11.3 Toelichtingen afwijking begroting 2025

Mee- en tegenvallers:

AD.02 Beroep en bezwaar PMO

Bij beroep- en bezwaarzaken binnen PMO is ingehuurd om ongewenste achterstanden te voorkomen. De inhuur is noodzakelijk vanwege (langdurig) ziekteverzuim, vacatures die niet ingevuld kunnen worden en aanvullende capaciteit voor het verbetertraject van de juridische kwaliteit van primaire besluiten in het hele sociaal domein dat dit jaar is gestart (met o.a. een verbreding van het takenpakket tot gevolg). Er zijn vier ingehuurde medewerkers aangetrokken, al vanaf het begin van dit jaar. Begin september zijn er nog drie actief. De extra kosten zullen naar verwachting uitkomen op € 600.000. Over de eerste helft van het jaar heeft circa de helft van de beroep- en bezwaarzaken betrekking op onderwerpen die binnen het hek van het sociaal domein vallen. Daarom wordt voorgesteld om € 300.000 te dekken uit de reserve Sociaal Domein. Er wordt gewerkt aan het terugdringen van het aantal vermijdbare zaken en het streven is uiteraard om zo snel mogelijk weer volledige bezetting met eigen personeel te hebben.

AD.04 Ontwikkeling financieringslasten

De financieringsbehoefte valt over 2025 lager uit dan begroot. Dit heeft effect op de rentelasten op nieuwe langlopende leningen. Daarnaast verwachten we iets hogere rentebaten dan geraamd. Bovendien is over 2025 meer interne rente doorbelast naar de taakvelden dan was verwacht. Dit alles levert een voordeel op bij de algemene dekkingsmiddelen. Het voordeel op Treasury komt voor 2025 in totaal uit op een bedrag van € 1.661.000.

AD.05 Salarisbudget en inhuur Projectbureau

Per 1 mei 2025 is een nieuwe manager gestart voor het team Project- en Programmamanagement. Tijdelijk is sprake geweest van dubbele loonkosten op deze functie. Daarnaast is de functie directeur Projectbureau tijdelijk ingevuld op interim-basis. Het beschikbare formatiebudget is echter niet toereikend om de hogere kosten van inhuur te dekken. Deze twee ontwikkelingen leiden in 2025 tot een incidenteel tekort van € 130.000 voor het cluster Projectbureau.

Budgetneutrale wijzigingen:

AD.01 Krediet bodewoning stadhuis

De bodewoning van het stadhuis heeft nu geen functie. Er is een tekort aan grote vergaderruimtes in het stadhuis. Door vergaderruimtes te realiseren in de bodewoning krijgt het een functie en wordt het gebrek aan vergaderruimtes opgelost. Voorgesteld wordt om een krediet van € 212.500 beschikbaar te stellen voor het realiseren van de gewenste vergaderruimtes. De bijbehorende kapitaallasten van € 10.625 worden gedekt binnen de vastgoedexploitatie (zie besluitpunt 9).

AD.03 Strategisch huisvestingsplan

Voor toelichting zie paragraaf '4.4 Bedrijfsvoeringsreserve concern'.

AD.06 Taakmutaties algemene uitkering meicirculaire 2025

In de meicirculaire 2025 zijn een groot aantal taakmutaties opgenomen. Deze worden verrekend met het overeenkomstige beleidsveld. Totaal gaat het om € 7,8 miljoen aan baten en lasten. Voor een verdere toelichting verwijzen we naar de brief over de meicirculaire van 10 juni 2025. https://leiden.qualigraf.nl/vji/public/agenda/agendaview/action=showdoc/pdc=080802aa28a8a8a208aa8a2e3f2cbe95/B_08_Collegebrief_over_Ontwikkeling_uitkeringen_gemeentefonds_2025_-_2029_meicirculaire_2025_d.d._10-06-25.pdf#search=meicirculaire

Taakmutaties Bedragen x € 1.000 (-/- = nadeel)	2025
Jeugdzorg	
Tekorten voor rekening Rijk	1.312
Totaal Jeugdzorg	1.312
Overige taakmutaties:	
IBO Problematische schulden	140
Basisregistratie Personen (BRP): centralisering inschrijving vergunninghouders	-23
Maatschappelijke opvang en OGGz (DU)	10
Vrouwenopvang (DU)	12
Voorschoolse voorziening peuters (DU)	-1
Versterking arbeidsmarktregio's (DU)	248
Nationaal Actieplan Dakloosheid (DU)	13
Landelijke Aanpak Adreskwaliteit	53
Aanpak laaggeletterdheid	173
Antidiscriminatie voorzieningen	18
Begeleiding jongeren naar werk	369
Einde lening inburgeringsplicht	3
Alleenverdienersproblematiek	241
Work in Nederland	140
Invoering omgevingswet	400

Impulsbudget sociale infrastructuur	331
Impulsbudget arbeidsmarktregio's	1.007
Beschermd Wonen (IU)	1.846
Participatie (IU)	1.541
Totaal taakmutaties meicirculaire verwerkt begroting 2025	7.823

Hoofdstuk 4

4 Paragrafen

4.1 Plankosten

Beheersing plankosten

De huidige opzet van plankosten heeft tot doel plankosten zowel in de fase voor aanvraag voorbereidingskrediet (vh kaderbesluit) als na aanvraag voorbereidingskrediet (vh kaderbesluit) inzichtelijk te maken, teneinde de beheersbaarheid te waarborgen. Om dit blijvend te monitoren zijn er overzichten voor lijn- en projectmanagers om de uren en de euro's in te zien. Daarnaast zijn voor de plankostenteams personeelstarieven berekend en wordt de casuïstiek gevolgd op naleving van deze systematiek. Plankosten worden zo goed en sober mogelijk geraamd, bij de kosten wordt sluitende dekking aangegeven, er zijn heldere afspraken gemaakt tussen teams voor de inzet van capaciteit. Bij overschrijdingen van geraamde plankosten wordt een besluit tot aanvullende dekking gevraagd en de stand van het krediet plankosten in definitiefase wordt gevolgd. Monitoren, evalueren en bijsturen van plankosten is en blijft van essentieel belang voor optimale beheersing van projectkosten.

Plankosten krediet in definitiefase

In de bijgevoegde tabellen treft u de stand van het krediet plankosten in definitiefase. Dit krediet wordt gevoed door een jaarlijkse onttrekking aan de reserve bedrijfsvoering plankosten en is ingesteld vanuit het oogpunt van transparantie, monitoring en bewaking. Bij elk projectplan definitiefase waarbij voor plankosten in definitiefase een beroep wordt gedaan op het plankostenkrediet, wordt in een separaat collegevoorstel plankostenkrediet aangevraagd. Deze werkwijze is voor het bestuur een goede grondslag voor enerzijds een betere beheersing van plankosten en anderzijds voor prioritering van de projectenportefeuille. Ofwel: het bestuur geeft keer op keer bewust fiat aan het investeren van voorbereidingstijd in projecten en weet precies hoeveel geld hiermee gemoeid is.

Op het moment dat er een aanvraag voorbereidingskrediet (voorheen Kaderbesluit) wordt genomen, worden de plankosten meegenomen in de totale lasten van het project en vloeien de reeds gemaakte plankosten in één keer terug in de reserve. Indien een project geen doorgang vindt, kunnen de kosten uiteraard niet worden meegenomen in de totale projectkosten. In dat geval vindt er geen terugstorting plaats in de reserve en kan dat bedrag niet opnieuw beschikbaar worden gesteld. In beide gevallen zal het project na aanvraag voorbereidingskrediet (voorheen Kaderbesluit) worden afgerond en uit het krediet worden gehaald. Er resteert voor dit jaar nog een bedrag van circa € 213.417 voor de plankosten van nieuwe projecten in definitiefase (onderstaande tabel).

Totaal beschikbaar tot en met 2024 via begroting	9.164.000
Opnieuw beschikbaar gesteld t/m 2025	7.021.021
Reeds afgesloten projecten in definitiefase in voorgaande jaren incl. 2024	-/- 10.291.248
Saldo	5.893.773
2025 Begroting uit de reserve plankosten	1.128.000
Totaal beschikbaar	7.021.773

Projectomschrijving	Leids project of project Derden	B&W besluit	Begrote kosten tot kaderbesluit
Lopende projecten			€
Diamantplein e.o.	Leids project	BW19.0333	393.000
Westerpoort (v.h Paardenwei)	Leids project/derden	BW19.0486	1.010.000
Herinrichting openbare ruimte Verbeekstraat	Leids project	BW21.0412	137.000
Herontw. Rivierenbuurt in Meerburg	Leids project	BW22.0030	72.400
Geb. visie Willem de Zwijgerlaan	Leids project	BW22.0290	2.198.000
Parkeergarage M Kavels	Leids project	BW22.0458	297.720
Herhuisvesting muziekeducatie en -programmering	Leids project	BW22.0494	789.181
Nieuwe Stadswerf	Leids project	BW 23.0350	561.000
Volkstuinen Oostvlietpolder uren	Leids project	BW 23.0387	141.755
ROC vondellaan	Leids project	WJT-545-2024	454.000
Aanvulling bibliotheek	Leids project		304.300
Cronsteinkade	Leids project		300.000
Totale onttrekking			-/- 6.658.356
Resterende bedrag voor 2025			363.417

Aanvraag onderweg, nog niet door college/raad besloten

Verbouwing Le Pooleweg 6 (DZB – chocoladefabriek)	150.000
Totaal aan aanvragen onderweg	-/- 150.000
Resterend voor nieuwe aanvragen	213.417

Plankosten krediet in definitiefase van infrastructurele werken

In de bijgevoegde tabellen treft u de stand van het krediet plankosten in definitiefase van projecten van infrastructurele werken. Dit krediet wordt gevoed door een jaarlijkse onttrekking aan de reserve bereikbaarheidsprojecten en is ingesteld vanuit het oogpunt van transparantie, monitoring en bewaking. Bij elk Projectplan definitiefase waarbij voor plankosten in definitiefase een beroep wordt gedaan op het plankostenkrediet, wordt in een separaat collegevoorstel plankostenkrediet aangevraagd. Deze werkwijze is voor het bestuur een goede grondslag voor enerzijds een betere beheersing van plankosten en anderzijds voor prioritering van de projectenportefeuille. Ofwel: het bestuur geeft keer op keer bewust fiat aan het investeren van voorbereidingstijd in projecten en weet precies hoeveel geld hiermee gemoeid is. Op het moment dat er een aanvraag voorbereidingskrediet (voorheen Kaderbesluit) wordt genomen, worden de kapitaallasten over de plankosten in definitiefase infra verrekend met de hiervoor begrote stelpost kapitaallasten. Indien een project geen doorgang vindt, kunnen de kosten uiteraard niet worden meegenomen in de totale projectkosten. In dat geval komen de lasten uit de definitiefase ten laste van het programma mobiliteit. Er resteert momenteel nog een bedrag van circa € 571.882. Bij de derde technische wijziging van 2025 wordt verzocht € 1.000.000 beschikbaar te stellen uit de reserve bereikbaarheidsprojecten.

Budget plankosten definitiefase infra 2021	5.543.531	
Indexering Programmabegroting 2024 met 1,6%	79.896	
Budget plankosten definitiefase infra verhoging 2026 MIP	2.450.000	
Inhaal Indexatie begroting 2025 ad	1.227.769	
Index bijdrage reserve	214.241	
Totale budget plankosten definitiefase infra 2020-2023		9.515.437
Beschikbaar 2021 eerste voortgangsrapportage RV 21.0067	1.000.000	
Beschikbaar 2021 tweede voortgangsrapportage RV 21.0094	1.000.000	
Beschikbaar 2022 tweede voortgangsrapportage RV 21.0094	1.000.000	
Beschikbaar 2024 tweede technische wijziging / Kaderbrief	1.000.000	

Beschikbaar 2025 derde technische wijziging	1.000.000	
Totaal beschikbaar tot en met 2025 via begroting		5.000.000
Investeringsvolume MIP dekking reserve bereikbaarheidsprojecten		4.515.437

Projectomschrijving	Leids project of project Derden	Begrote kosten tot kaderbesluit
Lopende projecten		
<i>Noord-Zuid Verbindingsas</i>		492.000
<i>Herinrichting kruising Grote Vink en Ontsluiting Voorschoten</i>		165.000
<i>Bijdrage Grote Vink</i>		-25.000
<i>Masterplan Houtkwartier (vierde technische wijziging)</i>		80.000
Churchillaan		180.000
Spanjaardsbrug		165.000
Herinrichting Lammenschansweg		611.000
Ir Driessenstraat		324.940
Overschrijding Houtkwartier		1.712
Grote Vink		639
Spanjaardsbrug		110.000
Slimme knips, Knip Rijnzichtbrug		300.000
terug van 7102008 Churchillaan		-180.000
fietspaden smaragdlaan - hoge Morsweg		96.616
Lammenschansweg		700.000
PDI Herinrichting Ir. Driessenstraat		60.000
Restant NZ verbindingsas		-94.037
PDI zachte aatregelen Levendaal		40.248
PDI Herinrichting Lammenschansweg		400.000
Totale onttrekking		3.428.118
Resterend krediet		1.571.882
Aanvraag onderweg, nog niet door college ter informatie behandeld.		nihil
Totaal aan aanvragen onderweg		-
Resterend krediet beschikbaar voor nieuwe aanvragen		1.571.882

4.2 Initiatieven derden

Plankosten - krediet Initiatieven derden

Het doel van het krediet Initiatieven derden is om bouwprojecten (initiatief ligt bij de marktpartij) vanuit de markt te faciliteren. Om deze bouwprojecten goed te kunnen faciliteren is het van belang dat snel ambtelijke capaciteit ingezet kan worden om zodoende kansrijke particuliere initiatieven te begeleiden en waar nodig om onderzoeken te laten verrichten. Middels het instellen van het krediet Initiatieven derden zijn aanloopkosten voorgefinancierd tot het sluiten van een anterieure overeenkomst. Het betreft kosten van ambtelijke inzet en onderzoekskosten (ook extern) die overeenkomstig de Wet ruimtelijke ordening verhaald moeten worden op de initiatiefnemer. Door het sluiten van een anterieure overeenkomst, afoming van de meeropbrengst bij erfpachtconversie, extra opbrengsten uit grondverkoop of een exploitatieplan worden deze voorgefinancierde middelen van derden door de gemeente terugontvangen. Na ontvangst van deze bijdrage worden deze middelen teruggestort in het fonds zodat deze middelen opnieuw beschikbaar kunnen worden gesteld voor nieuwe initiatieven vanuit de markt. Kortom, hetzelfde geld kan in meerdere projecten worden geïnvesteerd.

Het krediet Initiatieven derden is hiermee een revolverend fonds. In de onderstaande tabel is de actuele stand van het krediet initiatieven derden opgenomen. Dit krediet wordt gevoed door onttrekkingen aan de reserve Grondexploitaties. Per 2025 is vanuit de reserve Grondexploitaties in totaal € 5,5 miljoen beschikbaar gesteld. Elke projectopdracht - waarbij voor voorfinanciering een beroep wordt gedaan op het krediet Initiatieven derden - wordt aan het managementteam van het cluster Stedelijke Ontwikkeling ter vaststelling aangeboden. Deze werkwijze is een goede grondslag voor enerzijds een goede beheersing van plankosten en anderzijds voor prioritering in de projectenportefeuille. Ofwel: vanuit het cluster Stedelijke Ontwikkeling wordt keer op keer bewust toestemming gegeven voor het investeren van voorbereidingstijd in projecten en weet precies hoeveel geld hiermee gemoeid is.

Indien akkoord wordt gegeven om vanuit de gemeente te werken aan een project sluit de gemeente met de initiatiefnemer een intentieovereenkomst af. Hierin wordt alvast een eerste tegemoetkoming in de kosten overeengekomen (deze bijdrage wordt verrekend met de uiteindelijk te verhalen kosten). Als een initiatief (de projecten van voor vaststelling Nota Kostenverhaal) niet leidt tot een uitvoerbaar plan kunnen de gemaakte kosten niet verhaald worden. In dat geval zullen de middelen die beschikbaar zijn gesteld uit het krediet initiatieven derden definitief voor rekening van dit krediet komen en zijn ze dus 'verloren' voor andere nieuwe initiatieven. Om dit soort tegenvallers te voorkomen is een werkwijze geïntroduceerd waarbij de gemeente alleen plankosten maakt wanneer een zogenaamde intentieovereenkomst is gesloten. In deze gevallen wordt vanuit het krediet Initiatieven derden geen middelen meer voorgefinancierd. Dit betekent dat het krediet Initiatieven derden straks alleen nog wordt gebruikt voor voorfinanciering plankosten waarbij een gemeentelijke grondverkoop dan wel erfpachtuitgifte aan de orde is.

Huidige stand krediet

Het beschikbare budget van het krediet Initiatieven derden bedraagt per augustus 2025 € 147.118 (zie onderstaande tabel). In 2025 zijn (per eind augustus) nog geen middelen teruggevloeid in het fonds. Naast revolverende middelen zijn er ook middelen die niet terugvloeien (per 2025 een bedrag van € 500.818). Dit betreft het project LEAD Monuta waar kosten zijn gemaakt als gevolg van een WOB-verzoek. Deze kosten zijn niet verrekenbaar met de betreffende initiatiefnemer. Daarnaast zijn bij de projecten Rooseveltstraat, Hoflaan, Corantijnstraat en Diamantplein extra plankosten gemaakt die niet voor rekening van de initiatiefnemer zijn. Dit onder andere als gevolg van scopewijziging projecten en het niet doorgaan van initiatieven vanuit de gemeente.

	Bedrag in euro's
Totaal beschikbaar gesteld vanuit de reserve grondexploitaties per 2025	5.500.000
Revolverende middelen 2025 (verwerkt in begroting)	6.377.113
Totaal beschikbaar	11.877.113
<i>Projectomschrijving projecten</i>	<i>Begrote kosten tot sluiten anterieure overeenkomst</i>
Totaal afgesloten PID projecten:	8.108.417
Openstaande projecten:	
PID Mary Zeldenrustlaan	263.000
PID Verbeekstraat	364.250
PID Toussaintkade	236.000
PID Archimedesweg 15	100.000
PID Zernikedreef 10	124.000
PID Lorentzkade fase 2	487.154
PID Pesthuislaan 8	159.000
PID Barthen	165.000

PID Roosevelt West plot 1A	270.000
PID Vondelkwartier	823.174
PID Opaalstraat e.o.	220.000
PID Werninkterrein 2.0	360.000
PID Plexus Kaiserstraat	50.000
Totaal onttrekking	11.729.995
Resterend bedrag voor 2025 en verder	147.118

4.3 Personele lasten en externe inhuur

Inleiding

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in de ontwikkeling van de kosten van de externe inhuur ten opzichte van de totale personele lasten. In de begroting van 2025 is een streefpercentage externe inhuur van 18,2% opgenomen. Dit percentage inhuur is gebaseerd op de landelijke realisatie van de 100.000+ gemeenten volgens gegevens uit de Personeelsmonitor 2022 van de VNG.

Hoe berekenen we het percentage?

Bij de berekening van dit percentage worden, conform de methode gehanteerd in de Personeelsmonitor, de uitgaven van de externe inhuur berekend als percentage van de totale uitgaven voor personele lasten en externe inhuur.

Externe inhuur is de inhuur van een andere organisatie dan de eigen of een andere ambtelijke organisatie. De interne inhuur van medewerkers wordt dus niet meegeteld. Dit omdat de inhuur van de ambtelijke organisaties als kosten en inkomsten voor de overheid tegen elkaar wegvallen.

Wat is de prognose voor 2025?

De prognose voor de personele lasten en de lasten van de externe inhuur voor 2025 is als volgt:

Totaal verwachte uitgaven personele lasten: € 166.923.532

Totaal verwachte uitgaven externe inhuur: € 34.237.801

Verwachte percentage externe inhuur: 17,0 %.

Het percentage externe inhuur is lager dan het resultaat van vorig jaar (17,9%), en ook lager dan bij de begroting verwacht (18,2%).

De meeste organisatieonderdelen blijven ruim onder het streefpercentage. De belangrijkste redenen om in te huren zijn: het realiseren van (tijdelijke) projecten, er is specialistische kennis nodig en noodzakelijke vervanging bij ziekte.

Dat het percentage nu lager is komt o.a. doordat de krapte op de arbeidsmarkt niet groter wordt. Eén van de oorzaken is de handhaving per 2025 van de wet deregulering beoordeling arbeidsrelaties (Wet DbA). Als gevolg daarvan kiezen meer zzp-ers voor een vaste baan.

4.4 Bedrijfsvoeringsreserve concern

De bedrijfsvoeringsreserve concern heeft als primaire functie het opvangen van jaarlijkse fluctuaties in de bedrijfsvoering en heeft om die reden een egaliserend karakter. Secundair wenden we deze reserve aan ter oplossing van knelpunten in de bedrijfsvoering. De voeding van deze reserve is o.a. het resultaat op de bedrijfsvoering bij de jaarrekening.

Tabel 1 Verwerkte mutaties

Bedrijfsvoeringsreserve Concern	2025
Huidige stand reserve	2.097.090
Toevoeging Kaderbrief 2025-2029	1.787.046
Vervanging financieel systeem	-1.900.000
Stimulans en begeleiding Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI)	-48.568
Tijdelijke manager BMO	-47.000
Budget Overheveling Sociaal Intranet	-100.000
Stand per 1 september 2025	1.788.568

Tabel 2 mutaties Tweede Voortgangsrapportage 2025

Bedrijfsvoeringsreserve Concern	2025
Stand reserve	1.788.568
Het opstellen van het Strategisch Huisvestingsplan	-185.000
Verwachte stand per 31-12-2025	1.603.568

In het tweede kwartaal inventariseren we de aanvragen voor budgetten die gedekt moeten worden uit de Bedrijfsvoeringsreserve concern. In tabel 1 zijn de aanvragen die in 2024 zijn gedaan en al verwerkt in de begroting 2025 vermeld. In tabel 2 staan de aanvragen vermeld die in 2025 zijn gedaan. De administratieve verwerking van in tabel vermelde aanvragen van de onttrekkingen voor jaarschijf 2025 wordt meegenomen in deze Tweede Voortgangsrapportage.

Toelichting mutaties (tabel 2):

- De komende jaren voorzien wij een aantal ontwikkelingen als het gaat om onze huisvesting zoals de ontwikkelingen rond van het Energiepark, het aflopen van het huurcontract van Level (Stadskantoor), de ontwikkeling van het Leidse Werken en de veranderende vraag naar dienstverlening in de samenleving. Op deze ontwikkelingen moet tijdig geanticipeerd worden. Daarom heeft het directieteam de opdracht gegeven om een Strategisch Huisvestingsplan op te stellen. Hierin staan de voorwaarden beschreven waaraan de gemeentelijk huisvesting minimaal moet voldoen en de mogelijke scenario's.

4.5 Taakstellingen

De raad wordt via de planning- en controlcyclus over de voortgang van de realisatie van de taakstellingen geïnformeerd. In deze paragraaf geven we een overzicht van de hoogte van taakstellingen in 2025, de wijzigingen en de wijze waarop wij nog openstaande taakstellingen in 2025 willen realiseren.

Voor jaarschijf 2025 zijn er op dit moment geen openstaande taakstellingen.

4.6 Halfjaarlijkse MeerjarenPerspectief Grondexploitaties (MPG)

Met deze paragraaf geeft het college invulling aan de motie uit 2014 om twee keer per jaar te rapporteren over de grondexploitaties. Dit vindt éénmaal plaats in het “Meerjaren Perspectief Grondexploitaties” (MPG) als onderdeel van de jaarstukken, dus eerstvolgend in het MPG 2026. De tweede rapportage betreft een actualisatie op hoofdlijnen en vindt plaats na het zomerreces en voor de begroting. De bijgestelde resultaten van de tweede actualisatie op hoofdlijnen worden niet tussentijds, middels een begrotingswijziging geformaliseerd. Hiervoor is het nodig dat de gemeenteraad alle geactualiseerde versies van de grondexploitaties afzonderlijk vaststelt. Dit gebeurt één keer per jaar samen met het opstellen van het MPG en de jaarstukken.

Resultaten en risico's

Onderstaande tabel 1.1 toont de resultaten zoals vastgesteld bij het MPG 2025 en vergelijkt deze met de resultaten op 01-07-2025. De resultaten van 01-07-2025 zijn opgesteld op basis van ontwikkelingen die zich het afgelopen half jaar hebben voorgedaan en op eventuele hernieuwde inzichten. Gedetailleerde informatie over de grondexploitaties is vertrouwelijk beschikbaar.

Nr.	Projectnaam	MPG 2025 NCW	MPG 01-07 2025 NCW	Vershil NCW (- = nadeel)
1	Rhijnvreugd	-56	-56	-
2	Bizetpad	-516	-750	-234
8	Telderskade/ vijfhoven	-691	-691	-
9	Lammenschansdriehoek	-5.985	-5.985	-
11	Entreelocatie EL6,7	3.729	3.729	-
19	Groenordhallen	55	55	-
45	Stationsgebied K1 t/m K5 & M1-3	-8.446	-8.446	-
	Saldo	-11.909	-12.143	-234

Tabel 1.1 Resultaten MPG 2025 versus resultaten MPG-halfjaar 2025 (Bouwgrond in exploitatie, BIE)

De meeste grondexploitaties blijven grotendeels ongewijzigd alleen voor het Bizetpad is een verslechtering voorzien door het wegvallen van een subsidie door vertraging. Tegelijkertijd is er een kans om deze subsidie opnieuw aan te vragen welke is opgenomen in het risico- en kansendossier.

Behalve dat de resultaten kunnen wijzigen door nieuwe omstandigheden en inzichten, is het risico- en kansenprofiel van de projecten dynamisch. Daarom worden de risico's en kansen per project meerdere keren per jaar geactualiseerd. Het actualiseren van de algemene risico's staat in het teken van de parameters voor kosten-, opbrengsten- en rentestijgingen. Deze risico's worden onder de algemene risico's geschaard omdat het buiten de invloedssfeer van de gemeente ligt. Er zijn op dit moment geen nieuwe inzichten die aanleiding geven tot een tussentijdse actualisatie van de algemene risico's.

De actualisatie van de project specifieke risico's per 1 juli 2025 heeft geleid tot aanpassing van de risicobedragen. Het risicoprofiel in het stationsgebied en voor Rhijnvreugd is toegenomen. Daarentegen zijn de kansen voor het Bizetpad toegenomen doordat er een nieuwe subsidie aangevraagd kan worden. Op totaalniveau blijft het risicoprofiel ongewijzigd.

Nr.	Projectnaam	MPG 2025 Risico's	MPG 01-07-2025 Risico's	Vershil (- = nadeel)
1	Rhijnvreugd	-95	-195	-100
2	Bizetpad	-144	243	387
8	Telderskade/ Vijfhoven	-65	-65	-
9	Lammenschansdriehoek	-2.390	-2.390	-
11	Entreelocatie EL6,7	43	43	-
19	Groenordhallen	-178	-178	-
45	Stationsgebied K1 t/m K5 & M1-3	-1.943	-2.208	-265
	Saldo	-4.772	-4.750	22

Tabel 1.2 Risico's MPG 2025 versus resultaten MPG-halfjaar 2025 (BIE)

Het manifesteren van een risico heeft een verslechtering van het saldo van de grondexploitatie tot gevolg, dit leidt bij negatieve grondexploitaties tot een aanvulling op de benodigde verliesvoorziening. Om hierop voorbereid te zijn wordt voor de projecten in uitvoering (Bouwgronden In Exploitatie, BIE) een risicoreservering getroffen gelijk aan het berekende risicobedrag. Binnen het Vermogensbeheer Grondexploitaties bevindt de aanwezige weerstandscapaciteit voor actieve grondexploitaties zich in de reserve 'Risico's projecten in uitvoering'. Dotatie aan de reserve Risico's projecten in uitvoering vindt, na besluitvorming in de gemeenteraad, plaats vanuit de reserve Grondexploitaties ten koste van het vrij besteedbaar vermogen. Ook dit gebeurt één keer per jaar via het vaststellen van het MPG als onderdeel van de jaarstukken.

Nr.	Projectnaam	Vershil Saldo NCW	Vershil Saldo Risico's	Vershil saldo grondexploitatie incl. risico's (- =nadeel)
1	Rhijnvreugd	-	-100	-100
2	Bizetpad	-234	387	153
8	Telderskade/ vijfhoven	-	-	-
9	Lammenschansdriehoek	-	-	-
11	Entreelocatie EL6,7	-	-	-
19	Groenordhallen	-	-	-
45	Stationsgebied K1 t/m K5 & M1-3	-	-265	-265
	Saldo	-234	22	-212

Tabel 1.3 Beoordeling resultaten MPG-saldo grondexploitatie incl. risico's

Voortgang jaarschijf 2025

Het voortschrijdend inzicht per 1 juli 2025 geeft geen aanleiding om de begroting van de lopende grondexploitaties voor het jaar 2025 aan te passen ten opzichte van de prognose in het Meerjarenperspectief Grondexploitaties 2025.

Hoofdstuk 5

5 Overzicht reservemutaties

Hieronder staat de specificatie van de mutaties in reserves zoals die in deze voortgangsrapportage opgenomen zijn.

Storting: Positief bedrag is verhoging van de storting - negatief bedrag is verlaging van de storting
Onttrekking: Positief bedrag is verlaging van de onttrekking - negatief bedrag is verhoging van de onttrekking

Reserve	Omschrijving	Storting/ Onttrekking	2025	2026	2027	2028
Bedrijfsvoeringsreserve concern	AD.03 Strategisch Huisvestingsplan	Onttrekking	-185.000			
Concernreserve	Resultaat 2de Voortgangsrapportage 2025	Storting	3.431.167	-	-	-
Res. Oekraïne asielzoekers statushouders	09.01 Dagprogramma asielzoekers	Onttrekking		-23.750	-23.750	-23.750
Reserve budgetoverheveling	01.01 Vervroegde Tweede Kamerverkiezingen	Storting	-	-	-	316.000
Reserve budgetoverheveling	01.01 Vervroegde Tweede Kamerverkiezingen	Onttrekking	-316.000			
Reserve grondexploitatie	06.01 Subsidie Werninkterrein	Storting	150.000	-	-	-
Reserve parkeren	04.01 Scanunit handhavingsvoertuig parkeren	Onttrekking		-25.200	-24.960	-24.720
Reserve parkeren	04.02 Verlichting parkeergarage Soestdijkkade	Onttrekking		-12.390	-12.272	-12.154
Reserve Sociaal Domein	07.01 Regionale specialistische jeugdzorg	Onttrekking	1.700.000			
Reserve Sociaal Domein	09.02 Terugdraaien stabilisering reserve Sociaal Domein	Storting	-2.345.000			
Reserve Sociaal Domein	AD.02 Beroep en bezwaar	Onttrekking	-300.000			
Reserve Sociaal Domein	10.01 Intakekosten bewindvoerders	Onttrekking	-210.000			
Totaal			1.925.167	-61.340	-60.982	255.376

